פולע טאַבעלען פון דער מלוכה-לאָטעריע זעה 8/9 זייט

היינט 10 זייטען

opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

נייער פאלקסבלאט

№ 231 | Łódź, Poniedziałek, 3 października 1932 r. | צענטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג, ג׳ תשרי תרצ״ב | № 231

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

בעקאנטמאכונג.

די בעוואוסטע פירמע

A. RAPAPORT i SYNOWIE, BIELSKO

Fabryka sukna

וואָס בעזיצט דעם פאַבריקס-לאַגער איז לאדז, פיעטריקאווער 39, טעל. 124-23 מאַכט בעקאַנט דער געעהרטער קונדשאַפט, אַז זי האָט ערעפענט

א פיליאלע אויף 12 נאוואמיעסקא 12

וואָס בעזיצט אויך: לאַגער צום איצטיגן הערבסט און ווינטער-סעזאָן א גרויסען אויסוואהל פון זעמטליכע קאמגארן-אויסארבייטונגען פון די שענסטע פאַרבען און מוסטערן, ווי אויך גלאַטע און מאָדע-וואַרען אַלעס צו געגויע פאַבריקס-פרייזען.

הורט און דעטייל! — סאלידע בעהאנדלונג. — הורט און דעטייל!

נור פון דער פירמע — פערלאַנגט

„VIENPOL" ווינער געבויגענע שטיהלען

Fabryka Krzeseł Giętych

„VIENPOL"

Zawadzka 5, tel. 191-20

גאראַנטירט מיט איהר שטאַרקייט און דויערהאַפטיגקייט

צו בעקומען אין אַלע מעבעל-געשעפטען.

פאַבריקס-לאַגער אויף 5 זאוואדזקא 5

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער ליבען פריינד

דוד ווייסבארד און פאמיליע

צוליב׳ן פריהצייטיגען טויט פון זייער אונפערגעסליכען זוהן

יצחק נ״ע

זייט געטרייסט מיט המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבילי ציון וירושלים.

יצחק יוסף וואלדמאן און פרוי

אונזער פריינד **משה ווייסבאַרד** און פאַמיליע צוליב דעם טראַגישען טויט פון זיין ברודער און זוהן

יצחק נ״ע

דריקען אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל.

זייט געטרייסט!

שלום דיאַמענט, צדוק גלובטשינ-סקי, פייוועל שניצער, נתן לאכמאן, פסח יאקובאוויטש.

6059

גאַרדינען-פאַבריק

לייטונג: **איזאַק בער**

לאדז, פיעטריקאווער 21

אין צווייטען הויף, ערשטער שטאָק.

עמפפעהלט פארהאנגען, קאפעס-ראלעטען, וויטראזשען, צטאמי-נענע, טיולענע, שידעלקאָווע, פילע,

די נייעסטע מאָדעלען

אין גרויסען אויסוואַהל

צו די ביליגסטע פרייזען.

רעעלע בעהאַנדלונג!

קומט און איבערציינט אייך!

די נייעסטע מאָדעלען

און דער רייכסטער און גרעסטער אויסוואהל פון די מאָדערנסטע טריקאטאזש-אויסאַרבייטונגען

דזשימפערס — רעפארמעס

זשאַקעטען — ספעציעלע

פולאָווערס — ספארט-פולאָווערס

קאסטיומען — ווי אויך פאַר קינדער

אויף לאַגער די מאָדערנסטע

שטרימפף און שאַרפעטן

און די עלעגאַנטסטע הערן-גאלאנטעריע

עמפפעהלט צו די ביליגסטע פרייזען

Tricot

Łódź Zgierska 4 (przy Nowomiejskiej)

Telefon 191-06

קומט און איבערציינט אייך!

Dr. med.

D. ROZENCWAJG

צוריקגעקעהרט

16 נאַרוטאָוויטשא 16, (פילסודסקיעגאָ 76)

טעל. 128-74

נעהמט אָן פון 9—10 און פון 6—7 אָווענד

Dr.

B. Robinzon

צוריקגעקעהרט

פיעטריקאָווער 10, טעל. 131-86

נעמט אָן פון 3—4 נאָכמ. און פון $6^1/_2$—$7^1/_2$ נאָכמ.

ל עכער פאַר גאַלד, ביזשוטעריע

אויף דער מאַשין ווערען אויסגעניייט און לאַמבאַרד-קוויטעס

צאָהלט די העכסטע פרייזען

שרודמיעסקאָ 8. איזידאָר פיאלקא, פיעטריקאָווע 7

אתרוגים

מובחרים וגם לולבים והדסים

מארץ ישראל און קארפי

מקח השוה על הורט ועגצעל שוין צו בעקומען ביי

עמנואל קאפעלוש,

פלאַץ וואָלנאָשטשי 10.

6060

הזכרה

היינט, מאנטאג, דעם 3-טען אָקטאָבער ד. י. צום-גרליה, 12 אַ זייגער פאַרמיטאָג קומט פאַר אויפ׳ן בית החיים א הזכרה און די ענטהילונג פון דער מצבה פ׳ אונזער ליבע און אונפערגעסליכע מוטער

העניע אשת ר׳ אהרן וואלה

פייטעל ז״ל

צו וועלכער אַלע קרובים, פריינד און בעקאַנטע ווערען געבעטען צו קומען.

די פאַמיליע.

6057

Doktór

Łagunowski

POWRÓCIŁ

Piotrkowska 70

i róg Traugutta

Tel. 181-8?.

choroby skórne, weneryczne i moczopłciowe

Leczenie promieniami Roentgena.

Przyjmuje od 8^{30} do 10, 1 — 2^{30}, od 6 do 8^{30} w., w niedzielę i święta od 9 do 11^{30} rano.

Oddzielna poczekalnia dla pań.

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער ליבען חבר און פריינד יוסף אהרן רוזשאנסקי, צוליב׳ן פריהצייטיגען טויט פון זיין אונפערגעסליכע

מוטער נ. ע.

זייט געטרייסט!

די קאלעגען און קאָלעזשאַנקעס

6070

ווילהעלם דער 2-טער גרייט זיך צו מאַרשירען אויף בערלין...

בערלין, 2. (ספ. טעל.)
דער היינטיגער סאָציאַליסטישער „פאָרווערטס" איז מודיע, אַז אין האָלאַנד עקזיסטירט אַ היטלער-אָרגאַניזאַציע, וואָס געפינט זיך אין אַ נאָהענטען און פריינדליכען קאָנטאַקט מיט'ן דייטשען עקס-קייזער ווילהעלם.

די דאָזיגע אָרגאַניזאַציע פערמאָגט אייגען געוועהר און אַמוניציע.

דער אָנפיהרער פון איהר איז דער מאַיאָר ווילראַדע.

די דאָזיגע אָרגאַניזאַציע זאָל פּלאַנעווען, אַז אין פאַל פון אַ מאַרש אויף בערלין, וועלען די היטלער-אָפּטיילונגען, וואָס געפינען זיך אין האָלאַנד, צושטעלען זיך אויף דער האָלענדישער גרעניץ אין פולער גרייטקייט.

נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטישער צו-זאַמענפאָהר אין וויען
איז ראש-השנה געענדיגט אָהן אינצידענטען

וויען, 2 (יט"א טעלעגראַפיש) דער נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטישער צוזאַמענפאָהר, וואָס איז פאָרגעקומען אום ראש-השנה, האָט זיך פערענדיגט אָהן אינצידענטען. די רוהה איז אין ערגיץ נישט געשטערט געוואָרען.

פוילישער לופט-פליהער
איז געכטען אַרויסגעפלויגען אויף אַ גרויסען רייד

וואַרשא, 2 (טעלעפאָניש)
היינט 5 מיט 45 מינוט פאַרטאָג איז אַרויס-געפלויגען דער קאַפּיטאַן קאַרפּינסקי אין אַ גרויסען לופט-פליה-רייד, מיט פאָלגענדע לאַנדונגס-פונקטען: קאָנסטאַנטינאָפּאָל, אַלעפּ, באַגדאַד, העראַט, קאַבול, קאַאירא, ירושלים, וואַרשא.

ארץ-ישראל און עבר-הירדן — אַ זעלבסטשטענדיגע רעפּובליק
פאַנטאַסטישער קלאַנג פון אַן אַראַבישע צייטונג

ביירוט, 2 (י.ט.א. טעלעגראַפיש)
די אַראַבישע צייטונג „אלדידא" ברענגט אַ סענסאַציאָנעלען קלאַנג פון לאָנדאָן, אַז ארץ-ישראל און עבר הירדן, זאָל פּראָקלאַמירט ווערען אַלס אַ זעלבסטשטענדיגע רעפּובליק. פּרעזידענט זאָל זיין אַן אַראַבער. פּרעמיער-מיניסטער אַ יוד, און אַ קריסט זאָל זיין דער פאָרזיצער פון פּאַרלאַמענט.

אין די יודישע קרייזען אין ארץ-ישראל, האַלט מען די ידיעה פאַר אַ פאַנטאַסטישע.

ראש-השנה אין בערלין אריבער רוהיג
יודען האַלטען רעדעס אין די שוהלען לכבוד הינדענבורג'ס 85-טען געבורטסטאָג

בערלין, 2 (יט"א טעלעגראַפיש) ביידע טעג ראש-השנה זענען אַריבער רוהיג. אין די פאָרשטעט, ספּעציעל אין דער קור פירסטענבערג-גאַס, וואו ס'איז פאַר אַ יאָהר ראש-השנה פאָרגעקומען עקסצעסען, זענען בעוואַכט געוואָרען מיט שטאַרקע פּאָליציי-פּאַטרולען. אין אַלע שוהלען זענען געהאַלטען געוואָרען רעדעס לכבוד דעם 85 געבורטסטאָג פון מאַרשאַל הינדענבורג.

צוזאַמענשטויסען אין וויען
צווישען היטלער-לייט און סאָציאַל-דעמאָקראַטען

וויען, 2 (ספ. טעל.)
היינט זענען פאָרגעקומען אַ רייהע צוזאַמענשטויסען צווישען היטלער-לייט און סאָציאַל-דעמאָקראַטען.

אויף דער רינג-שטראַסע איז אַ גרופּע היטלעראַווצעס, וואָס איז געפאָהרען אויף ראָווערען און מאָטאָציקלען אַטאַקירט געוואָרען דורך סאָציאַל-דעמאָקראַטען און בעוואָרפען געוואָרען מיט שטיינער.

עטליכע היטלעראָווצעס זענען שווער פער-וואונדעט געוואָרען.

די מאָטאָציקלען זייערע זענען צובראָכען געוואָרען.

די מאָטאָציקליסטען זענען געפאָהרען מקבל-פנים זיין דעם פּרעזידענט פון רייכסטאַג, געריגנג'ן.

ווענען דעם צנין האָבען די סאָציאַל-דעמאָקראַטישע קרייזען דערקלערט, אַז די היטלעראָווצעס זענען מיט רעוואָלווערען אין די הענד, אויף די מאָטאָציקלען זיצענדיג, אריינגעפאָהרען אין אַ המון אַרבייטער, וואָס איז צוריקגעגאַנגען פון אַן אַרבייטער-פערזאַמלונג, און דעריבער איז געקומען צו דעם בלוטיגען צוזאַמענשטויס.

נייע ענגלישע מיניסטאָרען:

סער דזשאָן דזילמור (לינקס) אינערן ווילטער עליאָט (רעכטס) לאַנדווירטשאַפט

הויך-קאָמיסאַר פון ארץ-ישראל איז געגאַנגען

ירושלים, 2 (יט"א טעלעגראַפיש) דעם 5-טען אָקטאָבער פאָהרט דער הויך-קאָמיסאַר אַפ קיין גענף, כדי זיך צו בעטייליגען אין די זיצונגען פון דער מאַנדאַט-קאָמיסיע.
(ווייטערדיגע דעפּעשען זעה 9-טע זייט).

Dr. med.
Józef Imich

ספּעציאַל-אַרצט פאַר האַלז, נאָז און אוירען-קראַנקה. אָרדינאַטאָר פון קרייז-שפּיטאַל א. נ. פּרעז. מאָשטשיצקי.
צוריקגעקעהרט
מאַניושקי 1, טעל. 209-97.

Dr. med. ST. HEINRICH
ספּעצ. פאַר קינדער און אינערליכע קראַנקהייטען
פיזיקאַלישע טעראַפּיע
צוריקגעקעהרט
נעהמט אָן פון 11—1 מיטאָג און פון 3—7 אָוונט
פּאַמאָרסקאַ 10, טעל. 147 67.
פאַר אונבעמיטעלטע — הנחות.
5758

Dr. Wajnberg
ספּעציאַליסט פון האַרץ- און לונגען-קראַנקהייטען
ציגעל-גאַס 11, טעל. 126 02
נעמט אָן פון 9—10 פריה, 3—4 און 8—9 אָוונט.

רעשטען
לאָדז, נאַוואָמיעסקאַ 5
פראָנט, 2-טער שטאָק
פערשידענע קאַמגאַרנס
ביליצער, טאַמאַשאָווער און לאָדזער
אויף אַנצוגער און פּאַלטענס
ווי אויך די מאָדערנסטע דאַמען-שטאָפען אויף פּאַלטאָס און קאָסטיומען
מיט 30% ביליגער
קומט און איבערצייגט אייך, ביי
SZCZĘSLIWY
געדענקט נאָר
אין פראָנט, II שטאָק

מאַשין-מצות
ווערט געבאַקען אַלע טאָג
פרישע און דינע ווי אויך
מצה-מעהל, אייער-פערפל
און סוכאַרקעס
לויט קאַרלסבאַדער סיסטעם.
מיר עמפּפעהלען צו יעדער צייט
אונזערע גוט-בעקאַנטע און
אַלערליי פרישע געבעקסען
פון אונזער איבעראַל-בעוואוסטער
צוקערניע
נ. ווייגבערג
38 פּיעטריקאָווער 38
טעל. 82-143.

אכטונג, פריזיער-מייסטער!
דערמיט מאַכען מיר בעקאַנט, אַז היינט, מאָנטאָג, ד. 3 אָקטאָבער ד. י. 9 אַ זייגער אָוונט קומט פאָר
אַן אויסעראָרדענטליכע פערזאַמלונג
אויף וועלכער עס וועלען בעהאַנדעלט ווערען זעהר וויכטיגע פאַך-פראַגען, ווי אויך רעגולירען די פאַך-פערהעלטנישען, דעריבער ווערען אַלע מיטגלידער ווי אויך נישט-מיטגלידער, וועלכע האָבען ביז היינט בעזייטיגט זייערע צעניקעס פון די פענסטער געבעטען פינקטליך און צאָהלרייך צו ערשיינען.
מיט אַכטונג די פערוואַלטונג פון פריזיער-צעך
אין לאָדז, פּיעטריקאָווער 85.
6056

זיכערע הילף און אַ רפואה
אָהן אַ אָפּעראַציע, אָן בלוט, אָהן אַ מעסער און אָהן בלוט-פערגיסונג פאַר קראַנקע אויף קילעס פאַר מענער, ווייבער און קינדער. פערשידענע קאַליקעס אין גוף פאַר הויקערס און פיס

פערלאָזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראָך ווערט גרויס אַזוי ווי אַ מענשען-קאָפּ, אָדער אַזוי ווי אַ וואַסער-קאַ' און עס פאַלט אַריין אין דעם כיס און דער קראַנקער איז אין אַ גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס וועלט ער בראַנדיג און שטאַרבליך. ספּעציעל געגענע הייל באַנדאַזשען אויסגעצייכענט נאָך דורך הרויסע פּראָפעסאָרען מיט מיינע בע-האַנדלונג און פון דייטשען פּראָפעסאָר

דאָקטאָר בראָבירעווינר בעזייטיגען זיכער דעם שווערסטען און נעפעהר-ליכסטען ברוך. אויך פאַר הויקערס, לייטונגען מיט הייל-גאַרטעטען און אַפּאַ-ראַטען פאַר פערקרומטע פיס און פלאַט-פיס. ספּעציעלע איינלאַגען און די שיך קינסטליכע גומענע פיס און הענד, גומענע זאָקען, פאַר די גרעסטע קראַנקע אָדערן. עמפּפאַנגט פון 9 ביז 1 בייטאָג און פון 3 ביז 7 אין אָוונד

אָרטאָפּעדישע אַנשטאַלט
Specialist J. RAPAPORT, Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאָס פּערזענליכע ערשיינען פון די קראַנקע איז אונבע-דינגט נויטיג. דיפּלאָמען האָבען אויסגעשטעלט פּאָלגענדע איניווערזיטעטס-פּראָפעסאָרען: פּראָפ. ד"ר באַראַנטש, פּראָפ. ד"ר י. מאַריש-לער, פּראָפ. ד"ר בר. קיפּראַנאָווסקי און אויך אַנדערע.
מיר נעהמען אויך אָן פערזיכערטע פון דער קראַנקען-קאַסע.

דאַנקזאַגונג.
דערמיט דריק איך אויס מיין דאַנקבאַרקייט דעם גרויסען ספּעציאַליסט ה' ד"ר. י. ראַפּאַפּאָרט, וואוינהאַפט אין לאָדז, וואָלטשאַנסקאַ 10, פאַר ראַטעווען מיך פון אַ שווערער ברוך-קראַנקהייט. ה' ד"ר. י. ראַפּאַפּאָרט האָט נישט געשוינט קיין מיה, כדי מיך צו בעפרייען פון אַ זיכערער געפאַהר און מיך געבראַכט צו אַ נעוגבוירען צושטאַנד. היינט ביים טראָגען זיין באַנדאַזש שפּיל איך פעסט, אַז כ'בין פאָלשטענדיג געזונד.
(—) אַרוויל דרעשלער
לאָדז, וובאָרגיאַ 4, 2-טער שטאָק.

אזהרה גדולה!
אין גייערס ראַיאָן מעג מען שעכטען עופות נאָר אויף
4 רזשגאָווסקאַ 4
די שחיטה פון נאָוואָ-זאַרזשעווסקאַ 25
איז נבילה וטרפה.
ועד הרבנים עם ועד הכשרות ביי דער יודישער קהלה אין לאָדז

SÓL glauberska krystaliczna
wyrobu
Tomaszowskiej Fabryki Sztucznego Jedwabiu Sp. Akc.
Sprzedaż hurtowa i detaliczna w biurze łódzkiem tejże fabryki przy ul.
Ewangelickiej Nr. 5, tel. 158-28 i 219-76.

Przedszkole „SWIAT DZIECIĘCY"
przy Gimnazjum KL. WOLFSONOWEJ
ul. POMORSKA 18, tel. 207-86, w OGRODZIE
urządzone podług nowoczesnych wymagań.
Dalsze zapisy przyjmuje kancelarja codziennie od g. 9-1 i 5-7

דזשיראַנדאָלען
עלעקטרישע אין די מאָדערנסטע פאַסאָנען לויט'ן אויסלענדישען סטיל אין אַ גרויסען אויסוואַהל
עמפּפעהלט
די לאַמפּען-פאַבריק
B-CIA LAJB
Łódź, Zgierska 9, tel. 164-95
מיר עמפּפעהלען אַ גרויסען אויסוואַהל פון זעמטליכע ראַדיאָ-אַפּאַראַטען פון דער בערימטער וועלט-מאַרקע
Mende-Radjo
DRESDEN
זאָווי זעמטליכע ראַדיאָ-טיילען

לאדז.
3 אקטאבער 1932

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז.
3 אקטאבער 1932

פאליטיקאנעריי
ביי די יודישע האנדווערקער

פאר די לעצטע צוועלף יאהר זעהען מיר אין פוילען, ווי די יודישע האנדווערקער פון א געזעלשאפטליכער גרופע ווערען אלץ מעהר מגולגל אין א פאליטיש — פארטייאישער גרופע. וואלט דער דאזיגער פראצעס געווען א פועל־יוצא פון דער שטייגענדער פאליטישער ענטוויקלונג פון דעם יודישען האנדווערקער, וואלט מען די דאזיגע ערשיינונג געקענט נאר בעגריסען.

לײדער איז דער פאליטישער גלגול פון דעם יודישען האנדווערקער א פועל יוצא נישט פון א געזונטער, נאר־מאלער פאליטישער ענטוויקלונג, נאר פון א דעמאגאגישען טרייבען פון געוויסע פאליטישע פארטייען, וואס שטרעבען צו משפיע זיין אויף די יודישע האנדווערקער דורך זייערע ארגאניזאציעס און דער עיקר דורך זייערע אזויגערופענע „פיהרער", וואס פיהרען על פי רוב אנ'אייגענע „פאליטיק" און שטרעבען צו אייגענע פערזענליכע צילען...

דער דאזיגער דעמאגאגישער וועג פון די פאליטיקאנטירענדיגע יודישע האנדווערקער פיהרט זיי שוין אויף דער פאליטישער ליניע פון „גיין מיט דער רעגירונג", אלץ איינס מיט וועלכער... מען גייט „מיט דער רעגירונג" וואס איז מסכים צו בעלויבען די „פיהרער" פון די יודישע מאסען" פאר'ן שלעפען די דאזיגע מאסען אויף דעם אויסגעטראטענעם אסימילאטארישען שליאך... מען פעראייניגט זיך מיט אנדערע אזויגע „פיהרער" פון די יודישע סוחרים און פון די „פיהרער" פון די יודישע ארבייטענדיגע מאסען", וואס קענען זיך ביי די וואהלען נישט דערשלאגען צו די שטימען פון די דאזיגע מאסען. מען פעראייניגט זיך, נישט קוקענדיג אויף דער גאנצער „אפיקורסות" מיט א טייל פרומע יודען, וואס ווילען אויסנוצען די ארימע מאסען און די רעגירונג פאר זיך... ב

אויף אזא אופן שאפט זיך א פערקויפטער ערב־רב, וואס שרייט און פערהילכט אלעמען אויף דער יודישער גאס, צוזאגענדיג כלומרשט אין נאמען פון דער רעגירונג הרים וגבעות.

טאג־איין, טאגאויס „איבערצייגען" די דאזיגע „פיהרער" ביי דער רעגירונג וועלכע „האט זיך פעראינטערעסירט מיט דעם ענין און האט צוגעזאגט צו ערלעדיגען איהם בכי טוב", די לאגע פון די יודישע מאסען אבער, ווערט אלץ ערגער, אלץ פערצווייפעלטער! דערפאר ווערט די לאגע פון די דערמאנטע „פיהרער" אלץ בעסער און בעסער...

די דאזיגע פאליטיקאנעריי מצד מענשען, וואס זענען אין בעסטען פאל פון פאליטיש־פארטייאישע טעמים פעראינטערעסירט אין דעם יודישען האנדווערקער, האבען די לעצטע יאהרען אנגעטון די האנדווערקער א גרויסען שאדען, פערדרייענדיג זיי דעם קאפ מיט אלערליי פאליטישע ריידערייען און מיט קולטור, וואס האט צו קולטור קיין שום שייכות נישט!

יעדער פארטייאישער „כלעסטאקאוו" זוכט אויף זיין אופן ארייבצונארען אין זאק די האנדווערקער, כדי... אויסצונוצען זייערע שטימען ביי וואהלען און ביי אפשטימונגען!

ערגער פאר אלץ איז אבער דאס, וואס דאס פיהרט אראפ דעם יודישען בעל־מלאכה פון זיין דרך־הישר — פון זארגען פאר זיינע פראפעסיאנעלע בויטען און פון דעם שטרעבען צו פערפולקומען זיך אין זיין ארבייט! איטליכער האנדווערקער־פאך, ווי איטליכער פאך פון פרייע פראפעסיעס, שטעלט מיט זיך פאר אנ'ארבייט וואס האלט זיך אין א בסדרדיגער אויסבעסערונג און עוואלוציאניזירט שטענדיג צו בעסערע דערגרייכונגען, צו שענערע פארמען און צו וואלוועלערע מקחים, בלייבט א בעל מלאכה שטיין ביי דעם, וואס ער האט אמאל געלערנט, ווערט ער וואס ווייטער, אלץ א שוואכערער און היבטערשטעליגער קאנקורענט פאר זיינע חברים! א גוטער בעל־מלאכה מוז באכשפירען די אלע שינויים און אויסבעסערונגען, וועלכע די בסדרדיגע ענטוויקלונג פון זיין פאך ברענגט מיט זיך מיט, על אחת כמה וכמה, איז דאס וויכטיג פאר דעם יודישען האנדווערקער, וואס מוז אויסשטיין די ערנסטע קאנקורענץ — ביי נישט קיין גלייכע תנאים! דער יודישער בעל־מלאכה, כדי צו קענען און דאס מיט די גרעסטע שוועריגקייטען, קאנקורירען מיט דעם פוילישען, למשל, האנדווערקער, מוז זיין א בעסערער, א העכערער קוואליפיצירטער ארבייטער!

וואו זענען ביי די יודישע בעלי־מלאכות אין פוילען זייערע מנהיגים, וואס זאלען זיי האלטען „אויף דעם לויפענדען", אין א שטענדיגען קאנטאקט מיט דעם פארטשריט פון זייער פאך? וואו זענען די פאך־זשורנאלען וואס זאלען אין א פערשטענדליכער פארם פערשפרייטען צווישען די האנדווערקער בויטיגע פאך־ידיעות? וואו זענען די אווענד קורסען, וואס זאלען זיי בעקענען מיט אלע נייעסטען? וואו זענען די מעהר־וויניגער שטענדיגע אויסשטעלונגען, בעזונדערע אדער ארטיגע, וואו דער האנדווערקער זאל זיך קענען צולערנען? וואו זענען די ספעציעלע אינסטרוקטארען וואס זאלען פון צייט צו צייט אונטערלערנען מיט דעם בעל־מלאכה? ווער זארגט פאר אזא לעבענס־פראגע פאר דעם יודישען בעל־מלאכה, ווי די פראגע פון פערברייטערען דעם ארבייטס־פעלד פון דעם דאזיגען בעל־מלאכה?

פון די אלע און נאך אנדערע ריין פראפעסיאנעלע נייעסטען ווערט נאר א נישטיגער חלק בעפריידיגט דורך די האנדווערקער־ארגאניזאציעס, וועלכע זענען שטארק פערנומען דער עיקר מיט פאליטיקאנעריי מיט וואהלען, מיט דעם קאמף פאר בענקלעך וכדומה.

אין דעם דאזיגען פראפגיין פון די האנדווערקער־ארגאניזאציעס פון דעם דרך־הישר ליגט אויך דער עיקר די סיבה פון דעם שוואכען בעזוך פון די פערגענצונגס־קורסען מצד די יודישע טערמינאנארען, וואס בעדראהט אזוי שטארק דעם גאנצען עתיד פון דעם יודישען האנדווערקער אין פוילען!...

ד"ר י. וויגאדסקי.

ביליגער מאכען די פרייזען!
נאכ'ן זיסען צוקער זאל נישט קומען א ביטערע ענטוישונג

די פרייזען פון אייניגע ארטיקלען זענען שוין ביליגער געווארען. זעהר וויכטיג איז, פערשטעהט זיך, די רעדוקציע פון די פרייזען אויף צוקער. מיט פערגעניגען וועלען בעגריסען די פערביליגערונג פון די פרייזען אויף אייניגע טאבאק־אויסארבייטונגען די רויכערער: פון סאציאלען שטאנדפונקט האט א צווייפעלהאפטיגע בעדייטונג די רעדוקציע פון בראנפען־פרייז. אבער דאס איז דאך נאר א טראפען אין ים. מצד די ברייטסטע שיכטען פון דער בעפעלקערונג טראגט זיך א געשריי וועגען דער נויטווענדיגקייט לייכטער צו מאכען דאס לעבען. צו פערקלענערען די פרייזען פון אונצעהליגע ארטיקלען פון ערשטען געברויך.

„איצט, אונטער דער לאסט פון קריזיס, שרייבט דער „ראבאטניק", און נאך די ערפאהרונגען פון די פערגאנגענע יאהרען, איז די רעגירונג געצוואונגען צוצופאסען די פרייזען פון די קארטעל־ארטיקלען און פון די מאנאפאל־ארטיקלען צו די פרייזען אין דער לאנדווירטשאפט, צו פערמאכען די שער, ווי מ'איז געוואוינט צו בענוצען דעם אויסדרוק פון די סאוויעטען. דאס איז א ריכטיגע פאליטיק און אנ'איינציג מעגליכע. אבער מען דארף די פאליטיק פיהרען קאנסעקווענט, ענערגיש אויף דער גאנצער ליניע. מען קען נישט ארויסרייסען פון צווישען צעהנדליגער ארטיקלען איין ארטיקעל און דערמיט זיך בעגנוגענען.

א חוץ דעם ווערט די בעפעלקערונג פון די שטעט געפלאגט דורך דער טייערקייט פון אזעלכע ארטיקלען ווי גאז, עלעקטריע, טעלעפאן. זיי שטעהען אויסער די קארטעלען און מאנאפאלען, אבער די מלוכה דארף דא אינגערירען און א סוף מאכען צו דער פאסקעריי, וואס דא הערשט. די טייערקייט פון עלעקטרישער קראפט שרייט צום הימעל, די ליכווע, וואס ווערט געטריבען דורך דער גאזאווניע אין דער פארם פון אפצאהל פאר אויסבארגען דעם גאזאמעטער איז געגען אלע כללים פון האנדעל. דאס איז עפעס א מין קאלאניאל־עקספלואטאציע אינמיטען פון אייראפע.

דאס זעלבע דארף מען אויך זאגען וועגען דער פאסטא (טעלעפאן־געזעלשאפט) אין שוועדען, פון וועגען די דאזיגע געזעלשאפט נעהמט זיך, זענען די טעלעפאנען אזוי ביליג, אז אפילו ארבייטער קאנען זיך ערלויבען צו האבען טעלעפאנען. ווען די פאסטא וואלט דארט געוואלט אזוי אויסנוצען די אבאנענטען, ווי אין פוילען, וואלט מען איהר פערטריבען אויף אלע ווינטען, דעריבער איז פאסטא אהערגעקומען, כדי דאס לאנד איינצונעהמען.

ענדליך די טייערקייט פון דירה־געלד, וואס וועגען דעם טראגט זיך אנ'אלארם פון אלע לאקאטארען, וועלכע ווערען געדריקט דורך א הייפעל ווירטסלייט.

די בעשיידענע פערקלענערונג פון צוקער־פרייז דארף ווערען דער אנהויב פון א גרויסער און שנעלער רעדוקציע־אקציע פון די אלע אויבען אויסגערעכענטע ארטיקלען. אין געגענפאל וועט דער זיסער צוקער ברענגען א ביטערע ענטוישונג.

דער קריזיס איצט און אמאל
וואס מיינט וועגען קריזיס דער דיקטאטאר פון איטאליען

מוסאליני האט אויפגענומען דעם בעקאנטען אמעריקאנער זשורנאליסט ניקערבאקער, וועלכער פיהרט איצט דורך אנ'אנקעטע ביי די אנגעזעהענסטע מענער פון אייראפע איבער דער טעמע: צי וועט אייראפע אויפגעלעבט ווערען? מוסאליני האט זיך מיט גרויס לעבהאפטיגקייט בעצויגען צו דער פראגע פון זשורנאליסט און האט געמאכט פאלגענדע אויספיהרונגען:

אייראפע, האט געזאגט מוסאליני, וועט נאר דאן קאנען אויפלעבען, ווען א דאנק דעם ווילען פון שטארקע און ענטשלאסענע רעגירונגען וועט געענדערט ווערען. די אטמאספערע פון אונציטרוי צווישען די בעזונדערע פעלקער. דורך הויכע צאל־באריערען און אנדערע מיטלען, וואס שטערען דעם פערקעהר פון מענשען, סחורות און קאפיטאלען, שוואכען אפ די פעלקער די ווירטשאפט פון דער וועלט.

ווען מען זאל וועלען, אז איטאליען זאל קויפען אין אויסלאנד דאס, וואס זי האט געקויפט מיט דריי יאהר צוריק, דאן מוזען אויך די אנדערע מלוכות קויפען ביי אונז אזוי פיל, וויפיל זיי האבען געקויפט אין יענעם יאהר. מיין לאנד איז דירעקט פעראינטערעסירט אין דער עקאנאמישער אויפלעבונג פון אייראפע. אין אונזער צייט קאן קיין שום לאנד נישט אויסקומען אהן דעם צווייטען. די וועלט־מערק זענען צו ענג מיט זיך פערבונדען.

אבער, האט ווייטער געזאגט מוסאליני, פיל פעלקער געפינען זיך אונטער דער הערשאפט פון בעזונדערע גרופען, וועלכע פערטיידיגען זייערע סעפעראטע אינטערעסען. אויב די רעגירונגען וועלען בעוויזען מיט ערפאלג צו קעמפען געגען דעם, דאן וועט געפונען ווערען אנ'אויסוועג.

אויף דער פראגע פון זשורנאליסט: מיט וואס אונטערשיידעט זיך, לויט דער מיינונג פון מוסאלינין, דער איצטיגער קריזיס פון די פריהערדיגע, האט דער דוטשע געענטפערט:

דער איצטיגער קריזיס איז אהן צווייפעל, דער בעדייטענדסטער פון אלע פריהערדיגע. ער האט ארומגעכאפט אנ'אונגעהויער גרויסע צאהל מענשען, ריזיגע מאסען פון פראדוקציע, קרעדיט און קאנסומציע. אבער אין פערגלייך מיט דער רייכקייט פון די נאציעס, וואס זענען געשטראפען דורכ'ן איצטיגען קריזיס און מיט די מעגליכקייטען וואס זענען אין די פעלקער בעהאלטען, דארף מען דעם דאזיגען קריזיס האלטען פאר קלענער, ווי די ביזאיצטיגע.

לויט דער מיינונג פון מוסאלינין ליגט דער יסוד פון געזונד מאכען די ווירטשאפט אין שפארזאמקייט. אבער דערצו איז נויטיג א סטאבילע וואלוטע. אין איטאליען איז אזא וואלוטע דערגרייכט געווארען און דאס האט געשאפען דעם יסוד פאר א ברייטער שפארזאמקייטס־אקציע.

אונרוהען פון ארבייטסלאזע אין ענגלאנד
(א בריף פון לאנדאן)

אויפ'ן ברעג פון מערסי, געגען דעם רוישיגען, אונרוהיגען האלב אירלענדישען ליווערפול, ליגט א צווייטע, גרויסע אינדוסטריעלע שטאט בערקענעד. איצט זענען דארט פערהאן 25 טויזענד איינוואוינער, בעת ערשט מיט פופציג יאהר צוריק זענען נישט געווען אפילו קיין 125. צוריק מיט פופציג יאהר איז דאס נאך אפילו קיין שטאט נישט געווען און פון וואס עס האבען געלעבט די 125 מענשען איז אויך נישט בעוואוסט, דאס זענען געוויס געווען פישער וואס האבען געלעבט פון דעם, וואס דער ים האט זיי געשענקט.

און אט זענען ווי על פי נס דארט אויסגעוואקסען טעקסטיל־פאבריקען, מיט זייער גרויסע מאגאזינען, אספאלט־טראטוארען, גאסען, שולען, קלובען. עס האט אבער אויך נישט לאנג געדויערט און עס האט זיך אנגעהויבען דער גרויסער קריזיס, ארבייטסלאזיגקייט, שטרייקען, עס האבען זיך אנגעהויבען אין בערקענעד אונרוהען פון די ארבייטסלאזע וועלכע זענען פערוואנדעלט געווארען אין א בונד, וואס פאסט גארנישט פאר ענגלאנד, אויף די גאסען פון שטאט זענען די טעג פארגעקומען ערנסטע צוזאמענשטויסען צווישען די ארבייטסלאזע מיט דער פאליציי. עס האט זיך פערענדיגט מיט פאגראמירען די געוועלבער, געשלעגען, פערוואונדעטע און, וואס איז שוין גאר נישט געוועהנליך פאר ענגלאנד, ארויסרופען פון מיליטער. די פאגראמשטשיקעס זענען זיך צולאפען.

אין די אונרוהען אין בערקענעד דארף מען אונטערשיידען נישט איינעס, נאר פיר עלעמענטען, דער ערשטער, דאס זענען די ארבייטער פון די טעקסטיל פאבריקען, אין א נארמאלער צייט פערדינען זיי גאנץ גוט. טעארעטיש זענען זיי סאציאליסטען און רעוואלוציאנערען, אין דער אמת'ן אבער אינטערעסירט זיי גאר נישט מעהר ווי די ארבייטער־לויגען אבער ווען עס ווערט אויס מיט דער ארבייט און מיט דעם וואכענטליכען פערדינסט, און אין דער שטוב הויבט אן ארייבקוקען הונגער און קעלט, דאן ענדערט זיך די פסיכאלאגיע פון די טעארעטישע רעוואלוציאנערען. עס הויבען זיך אן דעמאנסטראציעס אויף די גאסען, מיטינגען און אין דעם געזאנג פון „אינטערנאציאנאל" כאפען זיך ארויין רייסענדע געשרייען פון פרויען: „ברויט"! דאס איז דער ערשטער עלעמענט. דער צווייטער — דאס זענען אויפריכטיגע קאמוניסטען, אין ענגלאנד זענען זיי נישט צאהלרייך און געהערען נישט צום ארבייטער, נאר צום מיטעלען קלאס, דאס זענען צום מעהרסטען טייל יונגע, בעגייסטערטע מענשען, וועלכע גלויבען אויפריכטיג אין אידעאלען קאמוניסטישער רעזשים, וואס ווערט איצט געבויט אין סאוויעט־רוסלאנד.

ווען די ארבייטער אין בערקענעד האבען זיך אנגעהויבען ריהרען, האבען די קאמוניסטען אויך ערוואכט: „עס הויבט זיך אן", און זיי האבען זיך געלאזט אין קאמף.

דער דריטער עלעמענט, דאס זענען „קאמוניסטען אויף געהאלט". דאס זענען געוועזענע ארבייטער אין מיטעלע יאהרען, וועלכע די רוסישע באלשעוויקעס האבען אויסגעפונען, ווען זיי האבען געלעבט אין ענגלאנד אלס עמיגראנטען, און וועלכע זיי האבען נאכדעם גענומען אויף „געהאלט", די דאזיגע העלדען האבען געמיינט, אז געהאלט פון מאסקווע בעקומען זיי פאר די רויטע שנייסען, נאר מען האט זיי פון מאסקווע באלד מיטגעטיילט אז פאר געהאלט דארף מען ארבייטען, אנדערש וועט מען דאס געהאלט צונעהמען... ארבייטען — הייסט זיצען אין טורמע, און דאס האבען די ענגלענדער זעהר נישט ליב, זיי דענקען, אז זייער מיסיע האבען זיי ערפולט מיט א דעמאנסטראציע איבער די גאסען. זאלען אנדערע זיצען אין די טורמעס. זאלען אנדערע בעקומען צושפאלטען די קעפ, די ראלע פון די געדונגענע קאמוניסטען בעשטעהט אין דעם אויפצורודערען, אונטערצוהעצען די ארבייטסלאזע, צו לאזען זיי אין אטאקע געגען די פעסטונגען פון קאפיטאליזם און אין דעם דעצידירענדען מאמענט זיך אויסצובעהאלטען, דאס אייגענע איז אויך פארגעקומען אין בערקענעד. די פראפעסיאנעלע קאמוניסטען האבען ארויסגעפיהרט די ארבייטסלאזע אויף דער גאס, אנגעהייצט אויף זיי די פאליציי און אין דעם רעש ערגעץ אוועקגעקומען.

און ענדליך איז אין די אונרוהען אין בערקענעד בעמערקט געווארען נאך א פערטער עלעמענט. וועלכער האט נישט קיין געמיינזאמעס נישט מיט די גלאט ארבייטסלאזע, נישט מיט די אויפריכטיגע און נישט מיט די פראפעסיאנעלע קאמוניסטען, דער פערטער עלעמענט, דאס זענען גלאט פאגראמשטשיקעס, כוליגאנעס, וואס בעהאלטען זיך אויס אין מיידלעכער און בעווייזען זיך ארויס נאר אין א פאל, ווען עס קאן זיך לאזען עפעס אויסטון אויף דער גאס, עפעס א רויב טון.

צוליב דער ארבייטסלאזיגקייט האט זיך אין די גרויסע שטעט שטארק פערגרעסערט דער באנדיטיזם. עס האט זיך אויך בעדייטענד פערגרעסערט דער פראצענט פון רויבער און כוליגאנעס פון יעדען ארט און מין. אט די דאזיגע רויבער זענען ארויס אויף דער גאס בעת די אומרוהען אין בערקענעד, און ווען די פאליציי איז געווען פערטון מיט די דעמאנסטראנטען האבען זיי דערווייל צוראבירט די געוועלבער, וואס זענען געווען געשלאסען צוליב זונטאג.

דער רעזולטאט אין בערקענעד, נאך דעם אומרוהיגען טאג איז פאלגענדער: די אנפאלער זענען זיך צולאפען, איבערלאזענדיג די צוראבירטע געוועלבער, די פראפעסיאנעלע קאמוניסטען זענען אויך ערגעץ אוועקגעקומען. עטליכע צעהנדליג פון די אויפריכטיגע קאמוניסטען זענען פערוואונדעט געווארען, די ארבייטסלאזע זענען געבליבען אין דער פריהערדיגער לאגע.

ד—א

DR. MED. J. LUBICZ

כירורג־ארטאפעד

פאלודניאווא 9, טעל. 183-17

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,
פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער

אייגענע פראצאווניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען ווי: ווקלאדקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע הענט און פיס, גארסעטען א. אז. וו.

צוריקגעקעהרט

נעהמט אן פון 2.30 ביז 4.30 נאכמיטאג.

די ספּאָרט-בעוועגונג

פערבאנדס-טאג פון פוסבאל אין פוילען
אימפּאזאנטע נצחונות פון פוילישע פוסבאל אין אינטערנאציאנאלע קאמפּע

נעכטען אין טאָג פון פוילישען פוסבאל פערבאַנדס-טאָג זענען פאָרגעקומען 2 אינטערנאַציאָנאַלע פערמעסטונגען אין צווישען שטעטישע מעטשען. די נעכטיגע אינטערנאַציאָנאַלע קאַמפּען, וועלכע זענען נעכטען פאָרגעקומען האָבען בעוויזען, אַז דער פוילישער פוסבאַל, וועגען וועלכען מען האָט לעצטענס אַזוי פיל טרעהרען פערגאָסען שטעהט אויף אַ זעהר הויכער מדרגה. אָהן אַ שום ספק אין די נעכטיגע נצחונות האָט גרויסע פערדינסטען דער אויסגעצייכענטער פוסבאַל-קענער — דער היי-יאָהריגער פערבאַנדס-קאַפּיטאַן ה' קאַלוזשאַ, וועלכער האָט דאָס מאָל איבערגעריסען מיט דער ביז איצטיגער טראַדיציע און האָט אין די פוילישע רעפּרעזענטאַנצען אַרויסגעשטעלט יונגע אונטערוואקסענדע טאַלענטען, וועלכע האָבען אויסער אַ סך מעלות אויך נאָך אַ מעלה — דאָס וואָס זיי זענען נאָך אפשר נישט אַזוי שטאַרק דעמאָראַלירט און בעטרייבען פוסבאל אפשר נאָך צוליב אידעאַלע טעמים. די רעזולטאַטען דערפון זענען טאַקע צופרידענשטעלענדע. אפשר וועלען זיך דערפון אָפּלערנען אַ גרויסער טייל פון אונזער ספּאָרט-טוער.

פוילען — רומעניען 0:5 (0:4)
גראַנדיעזער זיג פון דער פוילישער רעפּרעזענטאַנץ אין רומעניען

בוקאַרעשט, (ספּ. טעל.)

זונטאָג איז אין בוקאַרעשט פאָרגעקומען א אינטערנאציאָנאַלער פוסבאַל-מעטש צווישען די רעפּרעזענטאַנצען פון רומעניען און פוילען. ביידע לענדער האָבען אויפ'ן דאָזיגען מעטש געלעגט גרויס אכט און האָבען זיך צום דאָזיגען קאַמף זעהר שטאַרק געגרייט. צום מעטש איז געקומען א גרויסער עולם, וועלכער האָט די פוילישע רעפּרעזענטאַנץ זעהר וואַרם אויפגענומען און בכלל אַרויסגעוויזען אַ זעהר פריינדליכע בעציהונג צו די פוילישע שפּילער.

די פוילישע רעפּרעזענטאַנץ איז בעשטאַנען פון פאָלגענדע שפּילער: אלבאנסקי (פּאָגאָן), מאַרסינאַ (לעגיאַ), בולאַנאָוו (פּאָלאָניא), קאַטלאַרטשיק I און II (ווילא), מישאַק (קראַקאָוויא), אורבאַן (רוך), מאַטיאַס (פּאָגאָן). נאוואַק (לעגיאַ), פּאַזורעק (גאַרבאַרניא) און וולאָדאַרש (רוך). אלס רעזערוועו זענען אַנוועזענד געוועזען — אָטפּינאָווסקי, כרושטשינסקי און מאַלטשיק (אַלע קראַקאָוויא).

שוין פון די ערשטע מינוטען אָן לאָזט זיך שטאַרק פיהלען פוילענס איבערמאַכט, וועלכע שטייגט אין דער צייט איבער דעם געגנער מיט מינימום אַ גלאַס. די פוילישע שפּילער פערדאָפּלען זיך און פערדרייפאַכען זיך מיט זייער עקשנות און אָפּפערווילליגקייט. דער אויסגעצייכענטער פערבאנדס קאַפּיטאַן — ה' קאלוזשא האט נאָכאמאָל בעוויזען אז ער איז דער „ריכטיגער מענש אויפ'ן ריכטיגען אָרט”, ער האט גוט געוואוסט ווי אזוי ארויסצושטעלען די מאנשאפט געגען אזא געגנער ווי עס איז רומעניען. עס איז כאראקטעריסטיש, אז ביז היינט איז נאָך קיין איין מאָל נישט געלונגען די פוילישע רעפּרעזענטאַנץ צו בעזיגען רומעניען סיי אין פוילען, סיי אין רומעניען. דער נעכטיגער לענדער-מעטש האט דאָס ערשטע מאָל אין דער געשיכטע פון פוסבאָל צווישען די צוויי לענדער געבראַכט אַ נצחון פוילען און דערצו מיט א גראַנדיעזען רעזולטאַט.

שוין אין דער ערשטער העלפט פון מעטש פערזיכערען זיך די פוילישע שפּילער זייער נצחון דערצילענדיג אין דער צייט 4 טויערען נישט פערלירענדיג דערביי קיין איין טויער. אין דער צווייטער העלפט פון שפּילען, ווייזען ווידער ארויס די פוילישע רעפּרעזענטאַנץ אַ הויכער קלאס אין שיסען נאָך איין טויער, שטעלענדיג דעם רעזולטאַט אויף 0:5 לטובת פוילען.

די פוילישע רעפּרעזענטאַנץ האט אלזאַ איהר אויפגאבע פולשטענדיג ערפילט און דעם פוילישען פוסבאל אין אויסלאנד געבראַכט גרויס רוהם.

פוילען — לעטלאַנד 1:2 (1:1)

וואַרשאַ, 2 (טעלעפאָניש).

היינט איז אין וואַרשאָ אויפ'ן סטאַדיאָן פון מיליטערישען ספּאָרט-קלוב „לעגיאַ” פאָרגעקומען דער דריטער אינטערנאַציאָנאַלער פוסבאָל-מעטש צווישען פוילען און לעטלאַנד.

די פוילישע רעפּרעזענטאַנץ איז אַרויסגעטרעטען מיט א רעזערוו-מאנשאפט, צוליב דעם גלייכצייטיגען מעטש אין בוקאַרעשט מיט רומעניען.

די פוילישע רעפּרעזענטאַנץ האָט זיך פאָרגעשטעלט אויף פאָלגענדען אופן:

פּאָנטאָוויטש. לאָסאָטאָ, גאַלעצקי, שאַלער, צעבולאַק, יאַנטשיק, ראַדאיעווסקי, קאָססאַק, שערפּקע, צישעווסקי און וויפּייעווסקי. אין דער פּוילישער ספּאָרט-וועלט האָט מען פאָראויסגעזאָגט פון דעם מעטש אַ לייכטען נצחון פון דער פּוילישער רעפּרעזענטאַנץ, ווייל די ביז איצטיגע 2 מעטשען צווישען די צוויי לענדער האָבען געבראַכט גרויסע נצחונות די פוילישע רעפּרעזענטאַנצען (0:6 און 0:5). גאַנץ אונפערהאָפט האָבען די געסט געשטעלט אַ שטאַרקען ווידערשטאַנד, אזוי, אַז דער נצחון פון פוילען, הגם ער איז געווען אַ גאַנץ פערדינטער, האָבען אָבער די פוילישע שפּילער זעהר שווער אויסגעקעמפט. ביז דער העלפט שיסען ביידע מאַנשאַפטען צו איינצעלנע טויערען, הגם מעגליכקייטען זענען געווען זעהר פיל.

אין דער צווייטער העלפט איז דאָס שפּילען פיל אינטערעסאַנטער. ביידע מאַנשאַפטען קעמפען זעהר שטאַרק און בעמיהען זיך צו שטעלען דעם נצחון אויף זייער זייט. די פוילישע רעפּרעזענטאַנץ שפּילט מיט אַ גרויסער אַמביציע און ער צילען דאָס זיגרייכע טויער.

אין דער פוילישער רעפּרעזענטאַנץ האָבען זיך בעטייליגט צוויי לאָדזער שפּילער גאַלעצקי און יאַנטשיק, וועלכע האָבען געשפּילט זעהר פּראָדוקטיוו בעזונדערס דער ערשטער, וועלכער האָט בעוויזען אַ הויכער קלאַס.

לאָדז — וואַרשאַ 1:3 (0:2)

אין לאָדז איז נעכטען פאָרגעקומען אַ צווישען-שטעטישער פוסבאָל-מעטש צווישען די רעפּרעזענטאַנצען פון לאָדז און וואַרשאַ פון דער סעריע וואַנדער-בעכער.

מיר האָבען שוין נישט איינמאָל אָנגעוויזען ווי אַזוי ביים היינטיגען טאָג אַזאַ מעטש ווערט גרינגגעשעצט דורך די שפּילער. עס איז פּשוט אַ הפקרות, ווי אַזוי מ'חוזק'ט פּשוט אָפּ פון אַזאַ מעטש. יעדער איינער שפּילער, אַז ער שפּילט נישט אין זיין מאַנשאַפט און ס'האַנדעלט זיך נישט וועגען פונקטען און דער עיקר — מ'קאָן נישט האָבען קיין נוצען... גהעט אַרויף אויף אַזאַ מעטש אָהן חשק צו שפּילען, ער בעטראַכט אַזאַ שפּילען פאַר אַנ'אָפּקומעניש און דערוואַרט יעדער מינוט דעם ענדע-פייף פון ריכטער. עס איז נישט שווער יך פאָרצושטעלען, ווי אַזוי אַזאַ מעטש זעהט אויס. דאָס פּובליקום פייפט אַלערווייל און געהט אַוועק מיט אַ שטאַרקען בייגעשמאַק. די דאָזיגע עציהונג חזר'ט זיך איבער אויף יעדען מעטש. און די פאָלגען דערפון זענען די, אַז אויף יעדען אַזאַ מעטש קומט, וואָס אַמאָל אַ קלענערער עולם און עס דאַרף שוין גאַרנישט לאַנג צו דויערען אַז אַזאַ מעטש וועט פאָרקומען אָהן אַ פּובליקום. פון ספּאָרטליכען שטאַנדפונקט וואָלט עס אפשר נישט געווען קיין גרויסער שאָדען, ווייל דאָס וואָס מ'קאָן אויף אַזאַ מעטש זעהען, איז זיכער גלייכער אַז די צייט ווערט פערוועגדעט אויף אַנדערע צוועקען.

דער וואַרשעווער פוסבאָל-פערבאַנד, האָט עס ווייזט אויס פערשטאַנען און האָט געשיקט אַ מאַנשאַפט — אַבי יוצא צו זיין — פון בלויז רעזערוו-שפּילער פון דריי ליגע-מאַנשאַפטען, וואָס וואַרשאַ בעזיצט האָט מען געזעהען איינצעלנע ליגע-שפּילער, די איבריגע זענען בעשטאַנען פון צווייט-ראַנגיגע „א” קלאַסיגע שפּילער. עס איז דעריבער נישט קיין חידוש, וואָס די לאָדזער מאַנשאַפט האָט אָפּגעהאַלטען אַזאַ לייכטען זיג.

אין דער ערשטער העלפט פון מעטש, האָט די לאָדזער מאַנשאַפט אַ שטאַרקע איבערמאַכט און שיסט 2 טויערען. אין דער צווייטער העלפט פון מעטש איז דאָס שפּילען מעהר א אָפּענס, די לאָדזער מאנשאפט פערגרעסערט דעם רעזולטאַט אויף 0:3 נאָך דעם שיסט פאַזורעק 2 דאָס עהרען-טויער פאַר וואַרשאַ.

ריכטער ה' רעטינג.

די דייטשע מייסטערס אין שטאַפעטען-לויף
נאָך זייער זיג אין גהעטעבערג

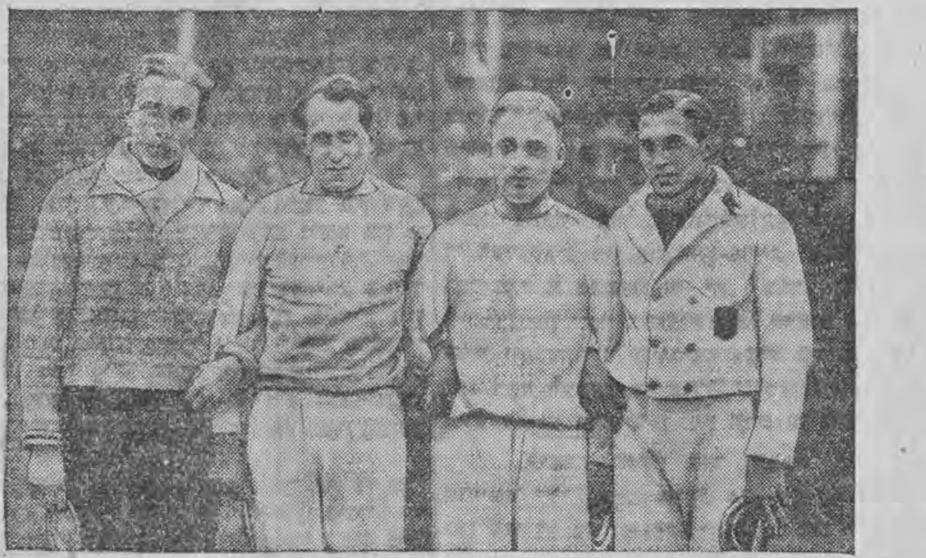

קרושענדער — פּראָסנאַ (קאַליש) 1:4

דאָ איז היינט פאָרגעקומען אַ מייסטערשאַפטס מעטש וועגען אַריבערגעהען אין „אַ”-קלאַס צווישען די היגע קרושענדער און „פּראָסנאַ” פון קאַליש. נאָך אַ שאַרפען קאַמף האָט זיך דער מעטש פערענדיגט מיט אַ פערדינטען נצחון פון דער פּאַביאַניצער מאַנשאַפט אין פערהעלטעניש פון 1:4.

צוליב דעם רעזולטאַט האָט „פּראָסנאַ” פערלוירען אַלע שאַנסען אַריבערצוגעהען אין „א”-קלאַס.

הוראַגאַן — סטזשעלעץ (אַלעקס.) 0:3

נעכטען איז אויפ'ן ד.אָ.ק. פּלאַץ פאָרגעקומען אַ רעצידיווענדער מעטש וועגען דער גרופּען-מייסטערשאַפט פון דער „צע”-קלאַס צווישען „הוראַגאַן” און „סטזשעלעץ”, פון אַלעקסאַנדער, ווייל ביידע מאַנשאַפטען האָבען געהאַט אַ גלייכער צאָהל פּונקטען, דער רעזולטאַט פון 0:3 בעוועלהט די אַלעקסאַנדערער, וועלכע האָבען פערדינט אויף אַ עהרען-טויער. אַזוי אַרום האָט „הוראַגאַן” דערצילט די גרופּען-מייכטערשאַפט פון „צע”-קלאַס, און וועט קעמפען מיט דעם יודישען אַרבייטער ספּאָרט-קלוב „שטערן” וועגען מייסטער-טיטול פון „צע”-קלאַס.

מפּלות פון דער פּוילישער לייכט-אטלעטיק אין עסטרייך און אונגאַרן

נאָך די אימפּאָזאַנטע רעזולטאַטען פון די פּוילישע לייכט-אַטלעטען אויף דער אָלימפּיאַדע אין לאָס אַנדזשעלאָס האָט דער פּוילישער לייכט-אַטלעטישער פערבאַנד אָרגאַניזירט אינטערנאַציאָנאַלע לייכט-אַטלעטישע קאַמפּען מיט עסטרייך-אונגאַרן, ביידע קאַמפּען האָבען זיך פערענדיגט מיט קאַמפּראָמיטירענדע מפּלות פאַר דער פּוילישער רעפּרעזענטאַנץ.

וויפיל האָסט קוסאָטשינסקי'ס אַ אַרויסטריט?

אין קאַטאָוויץ קומט היינטיגען חודש פאָר אַן אינטערנאַציאָנאַלער לייכט-אַטלעטישער מעטש. די אָרגאַניזאַטאָרען פון דער אימפּרעזע האָבען צו דער אונטערנעהמונג אויך איינגעלאַדען דעם פּוילישען לייכט-אַטלעטישען „שטערן” קוסאָטשינסקי. אויף דער איינלאַדונג צו קוסאָטשינסקיס מיטער-קלוב „וואַרשאַוויאַנקאַ” האָט די לעצטע געענטפערט אַז קוסאָטשינסקיס אַן אַרויסטריט קאָסט 4000 זל. די אָרגאַניזאַטאָרען פון מעטש האָבען פערשטענדליך רעזיגנירט פון „שטערן” לויפער און האָבען דעם ענין איבערגעגעבען דעם פּוילישען לייכט-אַטלעטיק פערבאַנד.

צי קאָן מען דערוואַרטען כאָטש... אַ קלאָרע אויפקלערונג?

עסטרייכישער פוסבאָל-מייסטער „אַדמיראַ” אין לאָדז

דעם קומענדען זונטאָג קומט פאָר אין לאָדז אַן אינטערעסאַנטער פוסבאָל-מעטש צווישען דעם עסטרייכישען מייסטער „אַדמיראַ” און „ל.ק.ס.”

דער מעטש האָט אַרויסגערופען אַ שטאַרקען אינטערעס.

טוריסטען — שטערן 0:6 (0:2)

שבת איז פאָרגעקומען אַ פרייבדשאַפטס-מעטש צווישען דעם שטאַרקען „אַ”-קלאַסיגען קלוב „טוריסטען” און פינאַליסט פון „צע”-קלאַס „שטערן”, צום מעטש איז געקומען אַ גרויסער עולם. די מאַנשאַפט פון „שטערן” האָט נישט קוקענדיג אויפ'ן שטאַרקען ווידערשטאַנד וואָס זי האָט געשטעלט דעם געגנער געליטען אַ נישט פערדינטע מפּלה אין פערהעלטעניש פון 6:0. די מאַנשאַפט פון „שטערן” האָט נישט קוקענדיג אויף דעם רעזולטאַט געשפּילט זעהר שעהן און האָט אָפטמאָל אַטאַקירט דעם געגנערס טויער. די „טוריסטען” טויערמאַן מיכאַלסקי האָט אָבער פערטיידיגט זיין טויער זעהר מזלדיג. דער רעזולטאַט בעוועלהט זעהר שטאַרק די „שטערן”-מאַנשאַפט.

קראַקאָ — פּויזען 0:4

קראַקאָ, 2. (טעלעפאָניש).

דער היינטיגער צווישען-שטעטישער פוסבאָל-מעטש צווישען די רעפּרעזענטאַנצען פון קראַקאָ און פּויזען האָט זיך פערענדיגט מיט אַ בעדייטענדען נצחון פון קראַקאָ אין פערהעלטעניש פון 0:4.

שלעזישער „רוך” אין דאַנציג
שלאָגט „פּרויסען” 1:4 און רעמיזירט מיט „גדאַניאַ” 2:2

אין שייכות מיט'ן צעהן-יעהריגען יובילעאום פון פּוילישען ספּאָרט-קלוב „גדאַניאַ” אין דאַנציג, האָט אין דאַנציג געוויילט דער שלעזישער „רוך” דעם ערשטען טאָג האָט „רוך” בעזיגט „פּרויסען” אין רעזולטאַט פון 1:4 און אין צווייטען טאָג רעמיזירט מיט „גדאַניאַ” 2:2.

אין די פייערונגען האָט אָנטיילגענומען פּאָלקאָווניק קילינסקי.

רעזולטאַטען פון די פוסבאָל-מעטשען

וו. ס. ס. — סאָקאָל (פּאַביאַניץ) 0:4

ווימאַ — אַרקאָן 1:3

ציקליסטען-געיעגן אין העלענאָוו

נעכטען איז אין העלענאָוו פאָרגעקומען ציקליסטען-געיעגען מיט'ן אָנטייל פון די בעסטע פּוילישע ציקליסטען, אין פינאַל פון די ספּרינטער-געיעגען האָט אונפערהאָפט פּאַפּאַטשיק געשלאָגען דעם פּוילישען מייסטער מאַיעווסקי.

אין אַמעריקאַנער לויף אויף פערציג קילאָמעטער האָט געוויגט די וואַרשאָווער פּאָר מיכאַלאַקטאַרגאַנסקי אין אַ צייט פון 56 מינוט מיט 35 סעקונדען פאַר די לאָדזער שמיד און קלאַט, ווען די וואַרשאָווער האָבען איבעריאָגט מיט 4 רונדקרייזען. דער דאָזיגער רעזולטאַט איז אַ רעקאָרד אין העלענאָוו.

פערזאַמלונג פון דער שווער-אַטלעטיק-סעקציע ביי „מכבי”

דעם קומענדען פרייטאָג 9 אַוונט קומט פאָר די אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון דער שווער-אַטלעטיק סעקציע ביי „מכבי”, אויף וועלכער ס'וועט געשטעלט ווערען דער אַנהויב פון די נאַציאָנאַלע טרענירונגען אונטער דער לייטונג פון פּוילישען מייסטער ווינגאַרטען. עס איז געוואונשען, אַז אַלע אַטלעטען וועלכע האָבען בעטריבען דעם ספּאָרט-צווייג זאָלען זיך שטעלען צו דער פערזאַמלונג.

די דייטשע זעגעל-מייסטער אויפ'ן יאָהר 1932

א יודישע „רעפובליק" אין ניו-יארק

יודישע שרייבער און געלערנטע האבען זי געבויט. — און איצט ווערט זי הרוב, ווייל מען האט נשט צו צאהלען קיין דירה-געלד. — טויזענדער לאקאטארען ווארפט מען ארויס יעדען טאג פון די וואוינונגען אין ניו-יארק

(א בריף פון ניו-יארק)

„מיסטער קריזיס" האָט באַ־ לייט טרעהרען, טרויער, אומעטיגקייט, נויט און היימלאָזיקייט. ליבשאַפט, חבר'שאַפט, זאַטקייט, זיכערקייט און היים זענען ביי איהם פערהאַסט. איבערהויפּט קולטור־טרוימען, אַ חלום פונ'ם בעסערען מענשען.

אַזאַ חלום איז אויסגעדרונגען אין די „קאָאָפּעראַטיווע שלום־עליכם־הייזער" אין סאַמע האַרץ פון בראָנקס, ניו־יאָרק, אַ חלום פון 240 יודישע פאַמיליעס, וועלכע האָבען זיך צונויפגעקליבען מיט 5 און אַ האַלב יאָהר צוריק צו פערזיכערען פאַר זיך היימען אויף קאָאָפּעראַטיווע יסודות.

ס'רוב פון די, וואָס זענען אַריינגעטרעטען אינ'ם קאָאָפּעראַטיוו, זענען געווען מענשען מיט העכערע פאָדערונגען און פיינערע שטרעבונגען. עס איז גענוג אָנצוווייזען, אַז צווישען זיי האָבען זיך געפונען די דיכטער מנחם באָריישאַ, י. ראַפּאַליק, מלכה לי. קלמן מרמר, ד"ר י. שאַצקי, די קינסטלער גודעלמאַן און מאַניעוויטש. כדי צו פערשטעהען, וואָס פאַר אַ סאָרט קאָאָפּעראַטיוו דאָס איז געווען.

אַרום 160 טויזענד דאָלאַר איז אַריינגעלייגט געוואָרען אינ'ם בוי־פּראָיעקט, מזומן־געלד, אָבער דאָס געלד, וואָס האָט געקאָסט אויפבויען די הייזער, האָט דערגרייכט די סומע פון אַנדערטהאַלבען מיליאָן דאָלאַר. דאָס איבעריגע געלד איז געבאָרגט געוואָרען אויף אויסצוצאָהלען טיילווייז, אָדער אויף אַ געוויסען פּראָצענט.

די אידעע, וואָס האָט בעהערשט די דאָזיגע מענשען, האָט זיך צוטיילט אין דרייען: ערשטענס, די מעגליכקייט צו האָבען ביליגערע וואוינונגען, וואָס אין ניו־יאָרק איז דאָס אַ געוואַלדיגע זאַך. צווייטענס, די בעזאָרגונג מיט ביליגע שפּייז און אַלע אַנדערע בעדערפענישען, וואָס קענען אַרויסקומען דורך אַ קאָאָפּעראַטיוו. דריטענס, און דאָס איז די הויפּט־זאַך, די מעגליכקייט פון קולטורעלער אויפלעבונג אין אַן אייגענער סביבה.

ניו־יאָרק איז אַ וועלט־שטאָט, אַ ים, וואו עס וויגט זיך דאָס לעבען ווי אויף שטורעמדיגע כוואַליעס; זיבען מיליאָן איינוואוינער פון פערשידענע לענדער, געטאָס אין געטאָס. אַ ריזיגער מאָדערנער בבל, וואָס צוטומעלט מיט זיין גערויש און געלויף. הימעל־הויכע טורעמס, 100 שטאָקען און העכער, וואָס סטאַרטשען אין די וואָלקענס; צוגען, וואָס לויפען אונטער דער ערד און איבער איהר; האַנדעל־וואַנדעל, — דאָס אַלץ איז נישט קיין פּלאַץ פאַר'ן קולטור־מענשע, וועלכער זוכט אָפּט אַ שטיק ווינקעל, אַ פרידליך שטיקעל ערד, זיך אויסצולעבען נישט צווישען פרעמדע, נישט מיט אַנגעלאָפענע, נאָר מיט נאָהענטע אין גייסט, מיט היימישע חברים.

ניו־יאָרק איז גרויס און שעהן, פאַרביגרהעל, ביינאַכט און רוישיג און לויפיג בייטאָג. דאָס איז אַ וועלט, און אַ קליין יודיש וועלטעל, צוויי מיליאָן יודען — אויף איין שטיק ערד, איז נישט קיין קלייניגקייט, איסט בראָדוויי זידט און קאָכט יודישלעך, אָט ווי אַ יודיש שטעטעל, אָדער ווי בערדיטשעוו אין די אַלטע צייטען. אָבער אַפילו דאָרט איז דאָ ווייניג אייגענעס און היימישעס. עס איז פאָרט אַמעריקע — יעדער פאַר זיך, און יעדער אין זיך...

האָבען זיך די 240 פאַמיליעס פערנומען אַהין קיין בראָנקס און אַרויפגעשטעלט שלום־עליכם'ס נאָמען אויף די קאָאָפּעראַטיווע הייזער. אַ פאָלקס־טימליכער נאָמען — שלום־עליכם, דער, וואָס האָט אַריינגעבראַכט הומאָר אין אונזער לעבען; דעם קאַסרילעווקער הומאָר מיט זיין טראַגיש־קאָמישקייט און עכט־יודישליכען חן און האַרציגער וויציגקייט וואָס האָט געוואָלט זיין אַ סימבאָל — טאַקע קבצניש, אָבער פרעהליך, טאַקע אַמעריקע, אָבער אַ בעזונדער קולטור־ווינקעל פריי פון הו־האַ און גאַסען־געשריי...

דער חלום איז באמת געווען אויפ'ן וואָהר!..

ביז ס'איז געקומען דער קריזיס, וועלכער האָט פיינד חלומות און האָט אַרונטערגעשניטען אַ סך אַזעלכע שפּראָצונגען. נאָך אַביסעלע, און אַלץ, די גאַנצע אונטערנעהמונג וועט אויפגעפרעסען ווערען פון זיך, וואָס האָט געגעבען דעם קאָאָפּעראַטיוו דעם בויאיגען קרעדיט.

און דאָ ליגט דער הונט בעגראָבען. די פאָליציי וואַרפט שוין פאַמיליע נאָך פאַמיליע — ביז איצט זענען שוין אַרויסגעוואָרפען געוואָרען אויף דער גאַס ביז 20 פאַמיליעס, און אַ 100 אַנדערע האָבען שוין געקריגען צו וויסען, אַז זייער סוף וועט אויך זיין הערזעלבער. פאַר'ן נישט צאָהלען צו דער צייט דאָס דירה־געלד.

מ'וואַרפט אַרויס פאַמיליעס און די אַנדערע שכנים נעהמען זיי אַריין צו זיך אין די הייזער. אַ מערקווירדיגע זאַך, אָבער אַן־אמת'ע. די איבעריגע, די, וואָס נעהמען אַריין די אַרויסגעוואָרפענע ווילען נישט דערלאָזען, אַז פרעמדע זאָלען פערנעהמען די הייזער, האָבען זיי דערקלערט אַ שטרייק, פרובען מיט קינדער געהען אַרום מיט פּלאַקאַטען אַרום די הייזער און דעמאָנסטרירען פאַר דער וועלט, אַז קיינער זאָל זיך נישט דערוואגען אַריינצוציהען זיך אין זייער „מלוכה". זי וועהרט בעוואַכט פון איהרע „אונטערטאַנען", וועלכע זיינען „פּאַטריאָטיש" און ברודערליך געשטימט ביז'ן העכסטען גראַד!..

צווישען די אַרויסגעוואָרפענע שכנים, וואָס צעהלען איצט אין ניו־יאָרק אין די סך טויזענדער, אַן־אַרויסוואַרפענדיג, וואָס איז געוואָרען אַ טאָג־טעגליכע דערשיינונג, — איז דער „שלום־עליכם־הייזער קאָאָפּעראַטיוו", אַ בעזונדערער רעפּובליק מיט אייגענאַרטיגע, אָבער טיף מענשליכע קאָליריט.

ס. גרינבערג.

זיך מגייר-געווען צוליב א יודיש-מיידעל

צוריק געשמדט און בעשווינדעלט דעם שווער

אַ מערקווירדיגע דראַמע האָט זיך אָפּגעשפּילט אין ווילנע אין דער פאַמיליע פון אַן אָנגעזעהענעם ווילנער יודישען תושב.

מיט עטליכע יאָהר צוריק האָט דער ווילנער איינוואוינער משה צ. אַרויסגעשיקט זיין טאָכטער שטודירען אין וואַרשא. דאָרט האָט זי זיך בעקענט מיט'ן קריסטליכען צאָהן־טעכניקער א. דאָמבאלא, אין וועלכען זי האָט זיך פערליבט.

ווען די וואַרשאווער קרובים האָבען זיך דערוואוסט וועגען איהר ליבע צום קריסטליכען יונגעמאַן, האָבען זיי אַריינגענומען דאָמבאלאַן צו זיך אין שטוב און דורכגערעדט זיך מיט איהם. דער קריסטליכער צאָהן־טעכניקער האָט דערקלערט, אַז ער האָט שטאַרק ליב זייער קרובה און איז אַפילו גרייט זיך צוליב איהר מגייר צו זיין.

דאָס מיידעל איז אַרויסגעפאָהרען מיט איהם קיין דאַנציג, דאָרט האָט ער זיך מגייר געווען און דאָרט איז אויך לויט'ן פערלאַנג פון איהר פאָטער, וועלכער איז ספּעציעל אַראָפּגעקומען קיין דאַנציג, פאָרגעקומען די חתונה.

נאָך דער חתונה איז דאָס פּאָרל אַראָפּגעקומען קיין ווילנע האָט זיך בעזעצט ביים אַלטען אין שטוב.

צ. האָט אַריינגענומען דעם איידים אין זיינע געשעפטען און איז די ערשטע צייט געווען שטאַרק צופרידען.

די גאַנצע אידיליע האָט זיך אָבער באַלד פערענדיגט מיט אַ גרויסען פאַמיליען־סקאַנדאַל.

אין אַ פּאָר יאָהר אַרום נאָך זיין אָנקומען קיין ווילנע, האָט דער גר גענומען ראָמאַנסירען מיט זיין יונגערע שוועגערין און האָט זיך פערליבט אויך אין איהר, דער סוף איז געווען, אַז ער האָט איהר צוגערעדט, זי זאָל אין איין שעהנעם פריהמאָרגען אַנטלויפען מיט איהם.

דאָס פערליבטע מיידעל האָט איהם געפאָלגט און מיט 3 וואָכען צוריק זענען זיי ביידע נעלם געוואָרען פון ווילנע.

נאָך דער דאָזיגער פּליטה האָט דער שווער זיך דערוואוסט, אַז דער אַנטלאָפענער איידים האָט איהם בעשווינדעלט אויף 15 טויזענד זל.

צ. האָט זיך געווענדעט אין פּאָליציי, וועלכע האָט פערפיהרט אַן־אויספאָרשונג.

איצט האָט די פּאָליציי פעסטגעשטעלט, אַז דאָמבאַלאַ איז אַנטלאָפען מיט זיין ווייבס שוועסטער קיין טאָרן, וואו ער האָט זיך מיט איהר געשמדט און חתונה געהאַט.

דער שווער פערפיהרט געגען ה—ן אַ ציוויל־פּראָצעס.

Dr. Z. RAKOWSKI

ספּעציאַליסט פאַר
אויערען, נאָז, האַלז און לונגען-קראַנקהייטען
11 ליסטאָפאַד 9 (קאָנסטאַנטינער)
טעל. 81-127
שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7
נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 11—2.
אין כצלמי פון 8—9 פריה.

יחוס

ערצעהלונג — פון — יצחק יאנאסאוויטש

נישט דער טאַטע און נישט די טאָכטער האָבען יענע נאַכט געקאָנט שלאָפען.

געווען זענען זיי דער לעצטער צווייג פון אַ יחוס'דיגער משפחה, וואָס איהר אָנהייב ציהט זיך אַזש פון „מאור הגולה".

ער אַליין ליבעלע בערמאַן אַ נגידישער נאָמען, וואָס איז בעקאַנט געווען אין גאַנץ גרויס־פּוילען. די גרויסע מיהל איז איבערגעגאַנגען בירושה פון זיידע צום אייניקעל. אַ חוץ דער גרויסער מיהל אַ וואַלד־סוחר, וואָס האָט גע'שם'ט איבער'ן גאַנצען קאַנט.

נאָר מיט איהם בעלע בערמאַן האָט געטראָפען דאָס אומגליק.

גיטעלע, דאָס ווייב זיינס, האָט יאָהרען געקרענקט און נאָך איהר טויט האָט זיך אָנגעהויבען אַ יסגעוויזען, אַז די וועלדער זענען מעהר נישט זיינע, און אַז אַפילו אויף דער מיהל איז ער אַ היבש ביסעל שולדיג.

געפיהרט האָט מען זיך פונדעסטוועגען ברייט. דריי יאָהר האָט די מיהל געמאַכט שלעכטע געשעפטען, נאָר בערעלע בערמאַן האָט זיך נישט געוואָלט אונטערגעבען. אַלץ געמיינט, געהאָפט, ביז דאָ גאָר נישט לאַנג.

די טאָכטער זיינע ליובע, אַן־איינאיינציגע, אַ קאַפּריזנע, וואָס האָט אַמאָל גאָרנישט געוואָלט ווי־רען פון טאַטענס געשעפטען, געטרוימט אַוועקצופאָהרען ערגעץ ווייט, צולעבען אויף דעם אייגענעם חשבון און הערווייל געוואָרפען זיך מיט טאַטענס געלדער, ווי מיט תשעה־באב־בערעלעך, האָט לסוף פערשטאַנען.

פונדעסטוועגען זיך נאָך נישט אונטערגעגעבען, אַז דער טאַטע האָט זיך צוקריגט מיט זיינע קרובים, האָט זי אַ בעליידיגטע גענומען פּאַקען איהרע זאַכען און צום סוף אַהיימגעפאָהרען, נישט געזעגענט זיך צומאָל מיט סטודענט שטיגליץ, וואָס איז אין איהר אַ קאָפּ געווען פערליבט.

וועגען אָט דעם שטיגליץ איז כדאי צו דערצעהלען:

אַ בחור איז דאָס געווען אַן עלטערער, וואָס די האָר האָבען איהם שוין גענומען אויסקריכען. געווען אַמאָל אַ סטודענט, נאָר גאָט ווייס צוליב, וואָס אויפגעהערט צו שטודירען און גענומען אַרומקריכען דאָרט אין קרייז־שטאָט מיט ליובע בערמאַן. געזאָגט האָט מען, אַז ער איז איהר וואַנשע נאָכגעקראָכען און אַז זי האָט זיך מיט איהם געשפּילט, ווי מיט אַ קינד. געלאָזט אויף זיך וואַרטען שעהן־לאַנג, און אַז ער האָט שוין אַן־אומגעדולדיגער צובייזערטער געוואָלט אַוועק, איז זי פּלוצלונג געקומען, גענומען איהם אונטערן אָרעם און איהם אַוועקגעשלעפּט אויף די פעלדער שפּאַצירען. אָט דער דאָזיגער סטודענט שטיגליץ, אַז ער איז אַמאָל קראַנק געווען, איז זי ביי איהם אָפּגעזעסען גאַנצענע טעג, אַכטונג געגעבען, ווי אַן־אייגענע שוועסטער, נאָר אַז ער איז געזונד געוואָרען האָט זי יודער מיט איהם געקומען אַרומפיהרען די קאָמאַנדע, חוזק געמאַכט פון דעם שאַליקעל, מיט וועלכען ער האָט אַרומגעוויקעלט דעם האַלז. געהייסען איהם ליגען וואַטע אין אויער און איינמאָל פאַר אַלעמאָל אָפּשערען די האָר זיי זאָלען נישט אַזוי פאַמעליכיגע אויסקריכען.

שטיגליץ דער סטודענט, וואָס האָט זיך איי־בערגענומען מיט שאָפּענהויער'ן און מיט ווייניגער האָט שטילערהייט געמאַכט זיך פאַר־וואָרפען, אַז ער פאַטערט די צייט מיט גאָרנישט, אַז ער יאָגט זיך פערשלעפּען אין אַ מיאוס'ע געשיכטע, ער איז עטליכע מאָל אַוועק פון דער שטאָט, נאָר אין אין אַ פּאָר טעג אַרום ווידער צוריקגעקומען און תמיד אַביסעל איינגעהויקערטער און עלטער.

נאָר ליובע איז צו איהם יעדעס מאָל, ווען ער איז צוריקגעקומען געווען גוט.

— שטיגליץ דער קראַוואַט איז ביי אייך נישט ווי ס'געהער צו זיין.

— שטיגליץ, וואָס עפּעס אַזוי פער'ראַגה'ט?

— גייען מיר שפּאַצירען שטיגליץ?

נאָר אין פעלד, האָט זי זיך געקענט אָפּשטעלען, אַ קוק־טון אויף דעם סטודענט שטיגליץ, וואָס איז עלטער און איינגעהויקערטער געוואָרען און אויסשרייען:

— ס'וועט גאָרנישט דערפון זיין שטיגליץ! און אַהיימלויפען אַליין.

א ווינטער האָט זיך געשטעלט אַ לאַנגער און אַ שווערער.

טעג זענען געווען פערשאָטענע מיט שניי און פעכט־פערקאָוועטע מיט אַ גלעזערנע פראָסט.

ביי ליבעלע בערמאַן אין עס־צימער זענען די פענסטער געווען פערקאָוועטע און דער פראָסט איז פון זיי אַ לאַנגע צייט נישט אַראָפּ. אין שטעטעל האָט מען געשמועסט, אַז ס'איז גאָר שלעכט.

דעמאָלט איז לייזער־בער דער זעקסוחר, אָט דער מיט'ן געלען שפּיציגען בערדעלע געוואָרען ביי די בערמאַנס אַ גאַנצער כל־זולך.

מ'האָט געזעהען, ווי ער האָט צוגעפיהרט, צו די בערמאַנס אַ פוהרל האָלץ, ער האָט גענומען זיך פערמאַכען מיט לייבעלע בערמאַן אין שטוב גאַנצע שעה'ן.

— באו מים עד נפש — האָט ער גע'טענה'ט.

און ליובע האָט איינמאָל געהערט דורך דער טיר, ווי ער האָט דערצעהלט, וועגען אייזיק בעקערס זוהן, וואָס האָט אַוועקגעוואָרפען דאָס שטודירען און גענומען זיך צום מסחר.

אַז ער איז אַ לייט געוואָרען דער יונג און פאָלג מיך אַ גאַנג.

נאָר ליובען האָט איהם דעמאָלט פיינט געקריגען, אַזוי פיינט געקריגען, אַז זי האָט זיך אַזש צעוויינט.

ביי די בערמאַנס, זענען ווידער די שטובען געבליבען שטיין ליידיגע, פּוסטע און קאַלטע.

ס'האָט זיך געדוכט זיי פריהער, אָט די שטובען און ס'איז זיי קאַלט אַ וואָרט אויסצורעדען.

דעמאָלט האָט ליובע געטראָפען אייזיקעל בעקערס זוהן, וואָס האָט אַוועקגעוואָרפען דאָס שטודירען און גענומען זיך צום מסחר.

— ס'איז איהר לאַנגווייליג — האָט זי זיך בעקלאָגט.

מישע איז געשטאַנען פאַר איהר מיט'ן היטעל אין דער האַנד און גערעדט האָט ער אַלץ אַזוי שעמעודיג פערשטומט און דערביי געקלערט וועגען די געלע האָר, וואָס ווילען זיך נישט קריזלען, נאָר פאַלען פּאַסמעוויז אַראָפּ איבער'ן שטערן.

— ס'איז איהם אויך לאַנגווייליג, ער האָט נישט מיט וועמען אַ וואָרט אויסצורעדען.

און אין אַ ווילע אַרום אַ שעהמעודיג־בעטענדיגער צוגעגעבען.

— צי ער וואָלט זי נישט געקאָנט אַמאָל בעזוכען?

נאָר ליובע האָט אַ קוק־געטון אויפ'ן האַנד־וייגערל:

— ס'איז שפּעט — האָט זי געזאָגט און איז אַוועק.

ס'איז אויך געקומען אין שטעטעל אַריין דער סטודענט שטיגליץ.

ער האָט זיך אַרומגעדרעהט אין שטעטעל אַ טאָג און צוויי. ליובע זאָגט מען זאָל האָבען געשטאַנען הינטער די פאָרהאַנגען פון די גרויסע פענסטער אין עס־צימער און אַראָפּגעקוקט.

דעמאָלט איז צו איהר היינטערווייל'עכטס צוגעגאַנגען לייבעלע בערמאַן, זי אַרומגענומען און גערעדט אַנהויבען אַ שמועס.

— ליובע — האָט ער אָנגעהויבען שטיל, שטיל ליובע האָט אַ ציטער־געטון, אויפ'ן שפּיץ צונג האָבען געברייהט די ווערטער:

— טאַטע, ס'וועט דערפון גאָרנישט זיין.

נאָר אַ קוק־טועדיג אויפ'ן פאָטער, וואָס איז אַזוי געשטאַנען אַ דערשלאָגענער, האָט זי שנעל אַ מאַך־געטון מיט דער האַנד.

— אַלץ איינס טאַטע, זאָל זיין דעם בעקערס זוהן.

און אַנטלאָפען צו זיך אין צימער מיט אַ געוויין.

חול־המועד פסח זענען געווען די תנאים.

אין בערעלע בערמאַנס שטובען איז מיטאַמאָל ליכטיג געוואָרען. די פענסטער האָבען זיך ווידער צושיינט און געשריגען אין דער טונקעלער גאַס אַריין.

— אַ שמחה היינט ביי בערעלע בערמאַן.

נאָר איבערהויפּט אין די שטובען, זענען די טריט פערזונקען געוואָרען אין די שווערע טעפּיכער און פון די ווענד האָבען די פּאָרטרעטען אַראָפּגעקוקט טרויעריג פערצערט:

— נישט אונזער מיינט מען.

— נישט אונזער שמחה.

אַ גאַנצען פאַרמיטאָג איז לייזער־בער אַ פער־האַוועטער אַרומגעלאָפען איבער דער שטאָט, מיט אַ מינע, ווי ער האָט נאָך פערגעסען עפּעס גאָר וואַזשנעס צו ערלעדיגען.

אויף דער נאַכט זענען געקומען די מחותנים, דער ערשטער איז אַריין אייזיקעל בעקער. אַריינשיקענדיג צום ערשט דעם קיילעכדיגען בויך מיט אַ האַלבע אַראָפּהענגענדיגע גאָלדענע קייט. נאָך איהם איז אַריין זיין ווייב, אַ הויכע אַ דאַרע מיט אַ שוואַרץ גלאַטיג שייטעל און מיט אַ סך ציהרונג, נאָך איהר זענען אַריין די איבעריגע.

חתן כלה — שפּעטער. דער חתן שעהמעודיג. די כלה איבערגעטריבען העפליך און אויפגעלייגט.

אויפ'ן טיש האָט דער ווייך געשוימט אין די גלעזער, געפינקעלט היימלעך און געוויינקען כלו מרשט: — אַ מחיה.

אייזיקעל איז געווען אויפגעלייגט ביז גאָר, געהיצט פון וויין און פון כבוד. אַלע רגע געווינקען צום ווייב, אַז זי זאָל זיך נישט האַלטען אַזוי אומדרייסט. געווערט עטוואָס העכער ווי געוועהנ־ליך און אַלע רגע געקלאַפּט גראָב־יונגעריש דעם מחותן בערעלע בערמאַן אין דער פּלייצע.

מישע דער זוהן זיינער איז בעת דעם בלאַס געוואָרען. אין דער זייט אַ קוק־געטון אויף דער כלה און אַראָפּגעלאָזט די אויגען.

נאָר ליובע איז פריילייך געווען, גאָרגישט איהר שטייגער. אין דער שטיל איינמאָל אַזוי אַ זאָג־געטון צום טאַטען:

— אַלץ איינס טאַטע — און איהם אַ קניפּ־געטון אין ביידע באַקען.

— אַלץ איינס!

אַז די געסט זענען אַוועק.

אין שטוב איז נאָך געשטאַנען אַ האַלב־נאַכ־טערער — האַלב־שיכור'ליכער טומעל. ליידיגע פלע־שער, אַוועקגעוואָרפענע פּאַפּיראָסען און עטליכע ליכט האָבען געצאַנקט, געצאַנקט.

שפּעט אין דער נאַכט איז ליובע געלעגען מיט אָפענע אויגען, געהערט ווי אין צווייטען צימער שפּאַנט דער טאַטע נערוועזיש אין די ווייכע שטעק לאַטשען אַרום איבער'ן שטוב.

שטיל.

ליובע האָט אַרויפגעוואָרפען עפּעס אַ שאַל אויף די נאַקעטע אַקסעל און אַריין אין צווייטען צימער. אין סאַמעטענעם פאָטער־שטוהל, איז גע־זעסען בערעלע בערמאַן. אַ בלייכער מיט גרויסע ברענענדיגע אויגען און מיט אַ קאַלטען שווייס אויפ'ן שטערן.

— כ'בין נישט שולדיג — האָט ער געמורמעלט — די מאַמעס קרענק... אַ מטמון אָפּגעקאָסט.

דעמאָלט האָט זיך ליובע אַ וואָרף־געטון דעם פאָטער אויפ'ן האַלז און ביידע האָבען לאַנג און שטיל געוויינט.

(סוף).

די לאַגע פון די יודישע אַרבייטער אין לאָדז

די בעקער-אַרבייטער

אין געגענזאַץ צו אַנדערע יודישע פאַכען, חי בעקליידונג, טעקסטיל א. א. וואָלטען אייגענטליך די בעקער-אַרבייטער זיך בעדאַרפט געפינען אין אַ בעסערע סיטואַציע. אַלס אַ דערנעהרונגס-בראַנזשע לייַדען זיי נישט אַזוי שטאַרק פון קריזיס. קיין פראַגע פון סעזאָן איז נישט פאַרהאַן. יאָ קריזיס, נישט קריזיס. — ברויט מוז מען דאָך עסען. אמת, אַ דאַנק דעם קריזיס איז אויך די קאָנסומציע פון ברויט געפאַלען, אָבער נישט אין אזא בעדייטענדיגער מאָס. פאַקטיש געפינען זיך אָבער די בעקער-אַרבייטער אין זעהר אַ קריטישער און כמעט צווייפעלטער לאַגע. צעהנדליגער פאַמיליעס פון עלטערע בעקער-אַרבייטער געהן פשוט אויס פון הונגער אין בוכשטעבליכען זין פון וואָרט.

די סיבות דערפון זענען — מאַנגעל פון אָרגאַניזאַציע און דיסציפלין. די בעקער-אַרבייטער זענען צושפּליטערט. דער איבעריגער ברודער-קאַמף פרעסט זיי אויף. די דאָזיגע צושפּליטערונג אין די רייהען פון די בעקער-אַרבייטער, נעהמט זיך, נישט נאָר צוליב פּאָליטישע רייבונגען און קאַמפען, נאָר דער עיקר צוליב פאָלגענדען:

ביי די בעקער-אַרבייטער איז איינגעפיהרט מכמה יאָהרען זעהר אַ גוטער מנהג, וואָס איז אַן אויסדרוק פון אַרבייטער-סאָלידאַריטעט. אין יעדען פאַך, איז ביי דער בעסטער קאָניונקטור, פאַרהאַן אַ רעזערוו פון אַרבייטסלאָזע. די בעקער-אַרבייטער זענען אויך נישט פריי דערפון, כדי נישט לאָזען די אַרבייטסלאָזע איינגאַנצען צו וועגעטירען, איז איינגעפיהרט געוואָרען, די אַזוי-גערופענע: „פייער-אָוועגטען“, ד. ה., אַז יעדער אַרבייטענדיגער בעקער-אַרבייטער גיט אַראָפּ פאַר זיין אַרבייטסלאָזען חבר 1, אָדער 2 פייער-אָוועגטען אַ וואָך.

וואָלטען די דאָזיגע „פייער-אָוועגטען“ געווען בּזעהר אַ גוטע זאַך, ווען די צאָהל פון די אַזוי-גערופענע „רעזערוויסטען“ שטייגט נישט איבער די צאָהל פון די אַרבייטענדיגע מיטגלידער. ליידער, איז עס נישט אַזוי. אין די בעסטע צייטען, האָט דער פעראיין נישט בעוויזען פולשטענדיג צו בעהערשען דעם אַרבייטס-מאַרק. בעקער-אַרבייטער פון דער פּראָווינץ, האָבען שטענדיג פערפליצט די בעקער-רייען, אויסמייהענדיג די פעראיינס-קאָנטראָל. און במילא. פטור געוואָרען פון דער פליכט צו געבען „פייער-אָוועגטער“.

היינט צו טאָג, ווען קיין אָרגאַניזאַציע איז בכלל כמעט נישט פאַרהאַן. איז די לאַגע נאָך אַן ערגערע. די צאָהל אַרבייטער, וואָס גיבען אַוועק פאַר די רעזערוויסטען „פייער-אָוועגטען“ איז אַ מינימאַלע. דעריבער הונגערן די לעצטע. אַמאָל פלעגען נאָך די „רעזערוויסטען“, „רייך“ ווערען, איינמאָל אין יאָהר ביים באַקען מצות. דער פעראיין פלעגט שליסען אַ קאָלעקטיווען אָפּמאַך מיט די אונטערנעהמער און אַ בעקער-אַרבייטער פלעגט ביי די מצות פערדינען פון פורים ביז פסח אַ 4—5 הונדערט זל. פלעגען זיי זיך „אויסגלייכען די ביינער“. ווייטער שטופען די צרות מיט די קוויטלעך אויף „פייער-אָוועגטען“. אין די לעצטע צוויי יאָהר איז שוין דער פאַל אויך נישט געווען. אַז אַ בעקער-אַרבייטער האָט פערדינט ביי מצות 100—150 זל. איז שוין געווען אַ גאַנץ גליק.

און היינט צו טאָג איז די לאַגע אזא: די „גליקליכע“, וואָס האָבען אַן אַרבייטס-פּלאַץ, פערדינען 25—40 זל. אַ וואָך ביי אַ 14—16 שעה'דיגע אַרבייטס-טאָג. קיין שום שפור פון סאָציאַלע בעשיצונג. די בעקערייען זענען פערפליצט מיט פּראָווינצער און... קריסטליכע אַרבייטער, וואָס פערנעהמען כסדר באַטייליך פאַר אַ ביליגערן אַרבייטס-לוין די אַרבייטס-פּלעצער פון זייערע יודישע חברים. אַ 200 יודישע בעקער-אַרבייטער זענען פולשטענדיג אַרבייטסלאָז, גייען אויס פון הונגער און נויט.

אויף דער „צענניק“-קאָמיסיע, ביים מאַגיסטראַט, געבען די בעקער-מייסטער אויף, אַז אַ קוואַליפיצירטער בעקער-אַרבייטער פערדינט ביז 90 זל. אַ סומע, וואָס איז היינט לגמרי נישט בנמצא.

נישט אין קיין בעסערע לאַגע זענען די

לעסעך-בעקער

די אַרבייט ווערט סך-הכל אויסגעפיהרט דורך לערן-יונגלעך, אַ קוואַליפיצירטער לעקעך-בעקער קען קיין אַרבייט נישט בעקומען.

ביי די צוקערוואַרג-אַרבייטער

אין לאָדז זענען פאַרהאַן ביז אַ 40 יודישע צוקערוואַרג-אַרבייטער. און דאָך זענען פאַרהאַן אַ זעהר קליינע צאָהל קוואַליפיצירטע אַרבייטער. די גרעסטע טייל פון דער אַרבייט ווערט אויסגעפיהרט דורך יונגעבדליכע און פרויען. דאָס פאַך ליידט נישט אַזוי שטאַרק פון אַרבייטסלאָזיגקייט. מיט'ן אויסנאַהם אָבער פון די פאָר צעהנדליג קוואַליפיצירטע אַרבייטער, איז דער לוין זעהר אַ נידריגער, נישט געקוקט, וואָס די רויה-שטאָפען זענען זעהר ביליג געוואָרען און די פאַבריקאַנטען מאַכען גוטע געשעפטען זענען די לוינען אין משך פון דער צייט, געריסען געוואָרען. אַ פאַקער'ן קען פערדינען 12—14 זל. אַ וואָך. אַ טונקער'ן — 15—20 זל. ביי אַ זעהר אָנגעשטרענגטע אַרבייט.

היינט צו טאָג איז ביים פאַך דאָ אַ סך אַרבייט און ס'בעוועגט זיך. אַז דער סעזאָן זאָל זיין זעהר אַ גוטער.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 216-90
ספעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און וועגערישע קראַנקהייטען, מענער-שוועכע. אלע ארט אַנאַליזען, עלעקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
צוריקגעקעהרט.
נעמט אָן פון 8—2 און פון 5—9 אָוועגד.
בעזונדער וואַרטע-צימער פאַר פרויען.

שווערע אויטאָ-קאַטאַסטראָפע אין בערלין

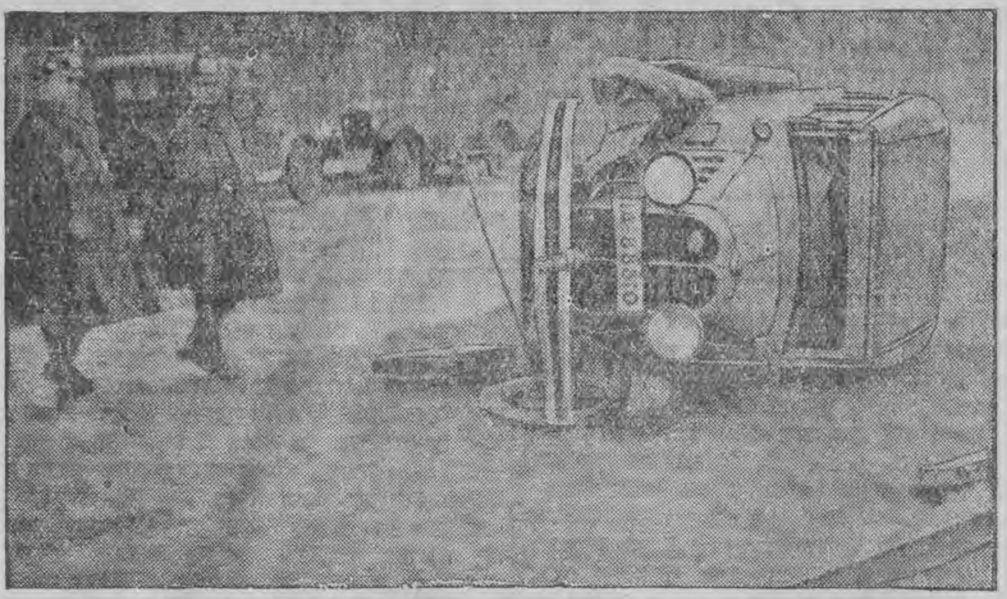

אַ סענסאַציע צווישן ווילנאַ און ניו-יאָרק

פאַר אַ חוב פון צוויי רובעל אָפּגעצאָהלט אין 40 יאָהר ארום 100 דאָלאַר

אַ סענסאַציאָנעלע געשיכטע האָט זיך איצט אָפּגעשפּילט צווישען ווילנאַ און ניו-יאָרק.

אָנגעהויבען האָט זיך דאָס פּונקט מיט 40 יאָהר צוריק.

אין גראָדנאָ האָט דעמאָלסט געוואוינט די יודישע פאַמיליע פּישקין. די מאַטעריעלע לאַגע פון דער פאַמיליע איז נישט געווען קיין פויגעלדיגע, נאָר פונדעסטוועגען האָבען די עלטערן געבילדעט זייערע קינדער ווי זיי האָבען נאָר געקאָנט. די בחורימלעך האָבען געלערנט ביים גראָדנער מלמד ר' מאיר.

פּישקינ'ען איז אָבער דערעסען געוואָרען צו קעמפען מיט'ן ביטערען גורל. ער האָט געהאַט בעקאַנטע אין אַמעריקאַ. זיי האָבען גערופען איהם אין דער גאָלדענער מדינה און אין אַ שיינעם פריהמאָרגען האָט פּישקין צוזאַמען מיט זיין פרוי און די בני-בית פערלאָזען די אַלטע היים און איז אויסגעוואַנדערט קיין אַמעריקאַ. וואו ער האָט גענומען בויען זיך אַ נייעם לעבען.

פאַר'ן אַרויספאָהרען איז פרוי פּישקין שולדיג געבליבען דעם גראָדנער מלמד ר' מאיר'ן צוויי רובעל מזומנים, איהר לאַגע איז אָבער געווען אַזאַ אַז זי האָט דעם חוב נישט געקאָנט רעגולירען און איז אַוועקגעפאָהרען קיין אַמעריקאַ אַלס בעל-חוב פון גראָדנער מלמד.

פון דעמאָלסט זענען אַוועקגעגאַנגען 40 יאָהר. ס'האָט זיך אַדורכגעטראָגען די שרעקליכע וועלט-מלחמה, בירגער-קריג, רעוואָלוציעס, קריזיס.

דער פאַמיליע פּישקין איז אַוועק אין אַמעריקאַ נישט שלעכט. קיין מיליאָנערען זענען זיי נישט געוואָרען, אויף חיונה האָט זיי אָבער נישט אויסגעפעהלט. די קינדער זענען דערצויגען געוואָרען פאַר דאָקטוירים און אדוואָקאַטען. די פרוי פּישקין פלעגט זיך אָבער פון צייט צו צייט דערמאַנען אָן איהר קרעדיטאָר דעם גראָדנער מלמד און דער געוויסען פלעגט איהר פייניגען פאַר די צוויי פערבאָטענע רובעל.

אינצווישענצייט איז דער גראָדנער מלמד געשטאָרבען און די פאַמיליע זיינע האָט אויסגעוואַנדערט קיין ווילנאַ און וואוינט איצט אויף אָרכאַנגעלסקאַ גאַס.

די פרוי פּישקין, וועלכע האָט דערלעבט אין אַמעריקאַ אַ טיפען עלטער איז דאָ נישט לאַנג קראַנק געוואָרען און די דאָקטוירים האָבען נישט געגעבען קיין האָפענונג אַז זי וועט געזונט ווערען.

ליגענדיג אויפ'ן טויטען בעט האָט פרוי פּישקין זיך דערמאָנט אָן די צוויי רובל וועלכע זי איז געבליבען שולדיג דעם גראָדנער מלמד, איינמאָל ווען די קינדער זענען געווען פערזאַמעלט נעבען איהר בעט האָט זי זיי געבעטען רחמים זיי זאָלען דערפילען איהר לעצטען פערלאַנג, און אויסגעפינען די משפחה פון גראָדנער מלמד און בעצאָהלען איהם דעם חוב מיט פּראָצענטער.

די זיהן האָבען זיך גלייך געווענדעט אין גראָדנע און אין אַנדערע שטעט מען האָט געשריבען אין די אדרעסען-אַמטען פון אַ רייה אַנדערע שטעט. אַ לענגערע צייט איז נישט געלונגען צו געפינען דעם מלמד'ס פאַמיליע און ערשט דאָ נישט לאַנג האָט דעם מלמד'ס זוהן, וועלכער וואוינט אין ווילנע אויף אָרכאַנגעלסקע גאַס זיך דערוואוסט צופעליג פון אַ גראָדנער, אַז ער ווערט אַרומגעזוכט פון אַמעריקאַנער פּישקין. ער האָט גלייך געגעבען צו וויסען וועגען זיך, און די טעג האָט ער בעקומען פון אַמעריקע הונדערט דאָלאַר מיט אַ בריוועל אין וועלכען ס'ווערט דערציילט די מעשה מיט'ן צוויי רובל'דיגען חוב און וועגען טויט פון דער בעל-חוב'טע.

ר. איזראעל

דאָס בופעט-מיידעל

131)

אַ סענסאַציאָנעל-ראָמאַנטישער ראָמאַן פון דער לאָדזער ווירקליכקייט

— ראַטעוועט מיך, טאַטעשי, ראַטעוועט מיך, אויב נישט בין איך איינגאַנצען פערלוירען. האָט דער אַלטער זיך ביי מיר געבעטען און געוויינט מיט טרעהרען.

— טאַטע, האָב איך געשריגען, וואָס האָסט דו ווידער געטון? פון וואַנען קומסטו איצט?

— אַ, ס'קלינגט מיר נאָך אין די אויערן איהר שטימעלע, איך וועל משוגע ווערען, וואָס האָב איך געהאַט צו דעם קינד!? פאַרוואָס האָב איך עס געהרגעט? וואָס האָט מיר אזא אומשולדיג קינד געטון?

— טאַטע, וואָס פאַרא קינד, וואָס פאַר אַ געשריי!? וואָס רעדסט דו.

— דאָס קינד האָט אַזוי שרעקליך געשריגען, ווען איך האָב מיט מיין מעסער איהר איבערגעפאָהרען איבער'ן האַלז.

— טאַטע, וואָס האָסט דו ווידער געטון, האָסט דערמאָרדעט אַ מענש? געה אַוועק פון דאַנען, זאָלסט דאָ נישט בלייבען? איך וויל דיך נישט מעהר זעהען דאָ, איך וויל דיך נישט מעהר קענען, געה אַרויס פון דאַנען, איך בין געווען פעהיג און געגנוג שטאַרק אָבצונעהמען מיין פאָטער ביים האַלז און איהם אַרויסוואַרפען פון מיין שטוב, ווי אַן אַלטען הונט, איך בין געווען ענטשלאָסען דאָס צו טון, אָבער מיין פאָטער איז געפאַלען אויף די קניען, מיר געקושט די פיס און געבעטען:

— יאָג מיך נישט אַרויס פון דאַנען, איך בין אַ פערלוירענער, איך שווער, אַז פון היינט אָן וועט ביי מיר מעהר גאָרנישט געשעהען, אַז איך וועל שוין קיין שום אַרבייט נישט אָדורכפיהרען.

— מיר איז געוואָרען אַ רחמנות, דעם אַלטען אומגליקליכען מענשען, האָט מאַנקע ווייטער דערצעהלט דעם אַדוואָקאַט, איך האָב געשוויגען, דערלאַנגט איהם וואַסער זיך אַרומצוּוואַשען פון דעם בלוט, איהם אויסגעפוצט די מלבושים און דאַן האָב איך שטרענג געזאָגט:

— טאַטע, דו זאָלסט מיר דערצעהלען, וואָס איז מיט דיר געשעהען, וואָס דו האָסט געטון היינטיגען אָוונט.

מיין פאָטער האָט זיך נישט לאַנג געלאָזען בעטען און האָט אָנגעהויבען צו דערצעהלען, אונטערשטרייכענדיג יעדעס וואָרט, כדי אַלץ זאָל בולט'ער אַרויסקומען.

— היינט אין דער פריה, האָט מיין פאָטער אָנגעהויבען זיין שוידערליכע און שרעקליכע ערצעהלונג, בין איך געזעסען אין דער שענק פון „משה יאַט“, איך האָב מיר געטרונקען מיין ביר, געצויגען די ליאַמקע. אין דעם מאָמענט איז אין שענק אַריינגעקומען אַ פיינער הער, אַ דושענטעלמען, אַ יאַלד, ווי מען רופט דאָס אין דער אונטער-וועלט, ער האָט זיך גלייך געווענדעט צו מיר און געזאָגט:

— איך האָב איך טאַקע געזוכט אַלטער, איך דאַרף אייך האָבען.

— מיך? אויב ס'איז נאָך פאַרהאַן געלד צו פערדינען בין איך שוין גרייט דאָס צו טון.

— געלד איז דאָ צו פערדינען זעהר פיל, איהר ווייסט דאָך אָבער נישט, וואָס איך פערלאַנג פון אייך.

— דאָס איז מיר גאָרנישט קיין אונטערשייד אַבי געלד... נאָר געלד גיט אַהער.

מ'האָט מיך טאַקע געזאָגט, אַז איך זאָל זיך ווענדען צו אייך.

— גו, אַרויס מיט לשון, זאָגט וואָס פאַרא געשעפט האָט איהר פאַר מיר, אַ גנבה'לע, אַ שווינדעלע, אַ כּוח געשעפט...

— ניין, נישט דאָס, נאָך עפּעס ערגערס.

— וואָס אַ נאַסע אַרבייט?

— יאָ, אַ נאַסע.

— דאָס וועט קאָסטען פיל כסף.

— געלד איז בלאָטע, איהר דאַרפט דאָס נאָר אויספיהרען ווי ס'געהער צו זיין און קיין געלד וועל איך נישט זשאַלעווען.

— איך האָב מיר אָנגעקוקט מיין יאָלד, האָט מין טאַטער ווייטער דערצעהלט און האָב זיך געטראַכט, אַז עפּעס אַ בייזער משוגענער האָט זיך געיאַוועט, וואָס געלד איז ביי איהם בלאָטע, ווער ווייס וואָס פאַרא קאַפּעך-קאָפּ ער וויל דאָס אָפּרוימען פון דער וועלט. איך האָב געבעטען וועגען אייניגע-הייטען און דער עלעגאַנטער האָט אָנגעהויבען מיט אַ שטילער שטים, אַז קיינער זאָל נישט הערען.

— איך דאַרף אָפּצורוימען פון וועג אַ קליין מיידעלע, היינט אין אָוונד מוז דאָס געשעהען, דאָס קינד וועט אַראָפּגעשיקט ווערען אויף דער גאַס, וועט איהר דאַרפען שטעהען אין אַ טויער, וועלכעס איך וועל אייך אָנווייזען און אין אַ געוויסען מאָמענט ווען מ'וועט אייך געבען אַ צייכען, דאַרפט איהר דאָס קינד פשוט שעכטען מיט אַ מעסער, וואָס איהר וועט אויך בעקומען פון מיר.

— איך האָב זיך אַביסעל פערקרימט. עפּעס אַן אויסטערלישע אַרבייט, עפּעס שמעקט דאָ מיט נישט גוטע זאַכען, עפּעס צו שווער דאָס שטיקעל אַרבייט. דער יאָלד האָט אָבער אַרויסגעצויגען געלד פון טאַש, איין באַנקנאָט נאָכ'ן אַנדער'ן, איין הונדערטער נאָכ'ן אַנדער'ן, ביי מיר האָבען אָנגעהויבען גלאַנצען די אויגען, די הענד האָבען זיך שוין געריסען צו האַלטען די דאָזיגע קאָלירטע פאַפּירלעך ביי זיך. דאָך האָב איך זיך געשלאָגען מיט דער דעה. איך האָב געוואָלט עפּעס איבערפרעגען, אָבער דער הער האָט מיר איבערגעשלאָגען:

— איידער צו שטעלען פראַגעס, איז גלייכער צו פערלאַנגען נאָך הונדערטער, צי וואָס איבעריג רעדען, ווען איהר וועט דאָס סיי-ווי-סיי נישט פערשטעהן, אלזא געמאַכט דאָס געשעפט?

— וויפיל וועט איהר געבען, האָב איך איהם געפרעגט.

— וויפיל פערלאַנגט איהר?

— פינף טויזענד זלאָטיס, האָט זיך מיר אַרויס געכאַפּט. דערביי האָב איך געהאַט מיין אויסרעכענונג, איך האָב געמיינט, אַז דער פרעמדער וועט אזא סומע נישט געבען און איך וועל פטור ווערען פונ'ם פאַרשלאַג און פון דעם גרויסען יצר הרע צום געלד. דער פרעמדער האָט אָבער קיין איין וואָרט נישט אָקעגענגערעדט, זיך גלייך געכאַפּט צום טייסטער, אויסגעצאָהלט 5 טויזענד זל. און דאָס געלד מיר דערלאַנגט פאָראויס, איך האָב געקוקט אויף דעם געלד און קיין שום כּוח וואָלט שוין נישט מעגליך געווען מיך דערפון אָפּצורייסען, איך האָב עס צוגענומען, וואָס האָט געהייסען, אַז איך בין מסכים אויסצופיהרען די אַרבייט. דאַן האָט ער פרעמדער גענומען מיר אויפקלערען, ווי אַזוי אַלץ וועט דאַרפען איינגעאָרדענט צו ווערען.

(פאָרטזעצונג קומט)

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג
ג
3
תשרי תרצ"ג

אקטאבער

זון-אויפגאנג 5.34
זון-אונטערגאנג 5.17

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1912

(2) היינט, מאנטאג דארפען זיך שטעלען אין מיליטער-ביורא (זאוואדזקא 11) צו רעגיסטראציע יונגעלייט פונ'ם יאהרגאנג 1912 און עלטערע, וועלכע האבען זיך לעת עתה נישט געשטעלט צו רעגיסטראציעס, און וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 1 קאמיסאריאט מיט די פאמיליען-נעמען, וואס הויבען זיך אן מיט די אותיות:

F G H Ch I J

און פון 7 קאמיסאריאט, מיט די אותיות:

D E F

מארגען, דינסטאג — פון 1 קאמיסאריאט:

K L Ł M

און פון 7 קאמיסאריאט:

G H Ch

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: מ. קאצ'פערקעוויטש (זגערזשער 54), י. סיטקעוויטש (קאפערניקא 26), י. זונדעלעוויטש (פעטריקאווער 25), סאקאלעוויטש און שאט (פשיאזד 19), מ. ליפיעץ פעטריקאווער 193), ריכטער און לאבאדא (11 ליסטאפאד 86).

פרייזען פון קוילען

אונטער דער קאנטראלע פון וואיעוואדען-אמט

אין שייכות מיט דער שטייגערונגס-טענדענץ אויף קוילען, דערוויסען מיר זיך, אז דער וואיעוואדען-אמט וועט אכטונג געבען אויף די קוילען-פרייזען.

א נישט-בערעכטיגטע קוילען-העכערונג וועט אמשארפסטען פערפאלגט ווערען, און די שולדיגע אין שפעקולאציע וועלען שטרענג באשטראפט ווערען.

די קוילען-זאפאסען אין לאדז זענען זעהר גרויסע.

פאסט- און טעלעגראף-מיניסטער אין קאליש

(2) נעכטען איבערפריה איז פערבייגעפאהרען לאדז דער פאסט- און טעלעגראף-מיניסטער, אינזשעניר באדער.

געפאהרען איז ער קיין קאליש צו דעם פייערליכען חנוכת הבית פון דער דארטיגער פאסט-אפטיילונג.

בעת דער פייערליכקייט דארט האט דער מיניסטער בעקומען אנ'עהרען-אפצייכנונג אלס שעף פון דער אפטיילונג.

ביינאכט איז ער צוריקגעפאהרען קיין ווארשא.

בטל געמאכט די 300,000 זל.

שפיטאל-הוצאות פאר ארימע קראנקע

אויפ'ן פארשלאג פון געזונדהייטס-אמט ביים מאגיסטראט, האט דער לאדזער מאגיסטראט אויף זיין לעצטער זיצונג אנגלירט די היילונגס-קאסטען פון די ארימע קראנקע אין די שטאטישע שפיטאלען אויף דער אלגעמיינער סומע פון איבער 300 טויזענד זלאטעס.

געגנבעט 2 שווערע וואליזקעס

(2) ביי ישראל וואשעק'ן פון דער וואוינונג (זגערזשער 28) האט מען ארויסגעגנבעט 2 וואליזעס אנגעפאקט מיט מלבושים, וועש א.א.וו. זאכען אויף דעם אלגעמיינעם ווערט פון אנ'ערך 4000 זלאטעס.

מ'האט ארעסטירט וואשעק'ס דינסט-מיידעל, וועלכע מ'איז חושד אין האבען א שייכות מיט דער גנבה.

דערמארדעט א טאטען מיט א זוהן

אויף די פעלדער לעם דעם דארף נאווא, וואלינער קרייז, האט מען געפונען צוויי טויטע, מורא'דיג צובלוטיגטע קערפערס פון דעם פויער אדאם ליפעק און זיין זוהן.

לויט דער אויספארשונג — איז דא בעגאנגען געווארען א רויב-מארד.

מ'איז אויף די שפורען פון דעם מערדער.

פון האנדעלס-געריכט

אויף דער נעכטיגער זיצונג, האט דאס געריכט פערעפענטליכט אנ'אופאדלאשטש דער פירמע „א. שמידט און ה. שימאן" (לאגעווניצקא 49). אלס קוראטאר איז נאמינירט געווארען אינזש. פשעדזשעצקי ריכטער-קאמיסאר — האנדעלס-ריכטער הערץ.

* * *

א צווייטער אופאדלאשטש, איז נעכטען פערעפענטליכט געווארען דער פירמע „י. ראזענטאל", טריקא-און זאקען-פאבריק (פיעטריק. 156). קוראטאר איז בעשטימט געווארען אדוו. רובין, ריכטער-קאמיסאר דער האנדעלס-ריכטער פאזנאנסקי.

* * *

אין דעצעמבער 1930, איז דער פירמע „ראטבערג און אדלער" (6-טער שרפיען 2), פערעפענטליכט געווארען אנ'אופאדלאשטש.

אויף דער לעצטער קרעדיטארען-פערזאמלונג פון 7-טען יוני ד. י. האט די פירמע פארגעלעגט א פארשלאג, אז זי איז גרייט צו בעצאהלען די פולע 100 פראצ. פון די חובות, אהן פראצענט אין 4 ראטעס. דער אפמאך האט געזאלט געזיכערט ווערען מיט'ן פערמעגען פון דער פירמע. נאכ'ן אפלויף פון די 3 חדשים, האט די פירמע די פערפליכטונג נישט געהאלטען, און געגומען פונאנדערנעמען די מאשינען. די בעלי-חובות האבען זיך דערום געווענדעט צום געריכט אנווייזענדיג, אז די פירמע האט בדעה פונאנדערצוטראגען דאס פערמעגען, כדי די בעלי-חובות זאלען גארנישט בעקומען.

דאס געריכט האט אויף דער לעצטער זיצונג פעראורדנעט, אז די מאסע זאל אננעמען אלע נויטיגע שריט, כדי צו דערהאלטען אלע אקטיוען. דאס געריכט האט אויך בעשלאסען, דעם גאנצען ענין איבערצוגעבען דער פראקוראטור, און די בעזיצער פון דער פירמע צוציהען צו געריכטליכער פעראנטווארטליכקייט.

* * *

אויף דער נעכטיגער זיצונג, האט אויך דאס געריכט פערעפענטליכט אנ'אופאדלאשטש דער פירמע אנגערשטיין (6-טער שערפיען 17). אלס קוראטאר איז נאמינירט געווארען אדוו. שימאנקיעוויטש. ריכטער-קאמיסאר — האנדעלס-ריכטער מארקאן.

* * *

אין שייכות מיט דעם אופאדלאשטש פון די בעקעריי-בעזיצער איצעק ווילנער (פאמארסקא 3), האט דאס געריכט אויף דער נעכטיגער זיצונג דערלויבט צו פערפאכטען די בעקעריי און דאס געוועלב אויף א ליציטאציע. די בעדינגונגען פון דער ליציטאציע דארפען פערעפענטליכט ווערען אין דער פרעסע.

* * *

אויף דער עהערנעכטיגער זיצונג פון האנדעלס-געריכט, איז בעטראכט געווארען דער רעגולאציע-פארשלאג פון דער פירמע „משה ווארשאווסקי און אברהם מארטשאק", סארבעריי- און לוין-וועבעריי-בעזיצער.

דאס געריכט האט דעם ענין אפגעלעגט ביז'ן 4-טען אקטאבער ד. י.

* * *

אין שייכות מיט דעם אופאדלאשטש פון י… לייזער גרינשטיין, איז אויפ'ן ארט פון דעם … איצטיגען ריכטער-קאמיסאר נאמינירט געווא… דער האנדעלס-ריכטער יאבקאווסקי.

* * *

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, האט … „ווירזשעווער מאנופאקטור" זיך אויסגעגליכט … דער פירמע „אביגדור קאן", לויט וועלכען … „ווידז. מאנופ." נעמט אויף זיך צו ערלעדיגען … חובות אין דער הויך פון 15 פראצ. דערונט… דער פינאנץ-קאמער פערלעגענע שטייערען א סו… 116,862 זל.

איצט איז דער ענין ווידער קאמפליצירט … ווארען. צוליב דעם, וואס די פינאנץ-קאמער ה… געלעגט א סעקוועסטער אויף קאנ'ס פערמעג… קען די געפאלענע פירמע איהר פערמעגען ד… „ווידז. מאנופאקטור" נישט אויסגעבען. דער סינד… אדוו. קנעפעל, האט דעריבער אפגעזאגט ארויס… געבען דאס פערמעגען, ביז דער ענין וועט פ… שטענדיג אויפגעקלערט ווערען.

אין צוזאמענהאנג דערמיט, האט דער ב… פולמעכטיגטער פון דער „ווידז. מאנופאקטור", אד… ווייצמאן האט צום 2-טען מאל זיך געווענדעט … געריכט, דער פירמע א. קאן צו פערעפענטלי… אנ'אופאדלאשטש. צוליב דעם אבער, וואס א… דער לעצטער זיצונג פון געריכט, איז צוויש… ביידע צדדים געקומען צו אנ'אויסגלייך, איז … ביטע וועגען פערעפענטליכען אנ'אופאדלאשט… נישט גענומען געווארען אין בעטראכט.

אפעריסטען אין פאליציישע מונדירע…

זוכען סאכאריז, און נעמען צו 2,500 זל.

(2) מאריא פראנטשקיעוויטש האט פערקויפט איהר קאלאניאל-געוועלב וואס געפינט זיך אויפ'ן שאסע צווישען לאסק און קאליש, און פאר דעם געלד געוואלט קויפען א געוועלב אין לאדז.

א טאג פאר'ן פערלאזען דאס געוועלב, זענען צו איהר געקומען צוויי פערשוינען, איינער פערקליידט אלס פאליציאנט און דער אנדערער אין א מונ… דיר פון א גרעניץ-וואך-פאליציאנט. זיי האבען ערקלערט, אז זיי זענען געקומען ארויסצופיהרען א רעוויזיע, מחמת זי, די פראנטשקעוויטש ווערט בעשולדיגט אז אין איהר געוועלב געפינט זיך געשמוגעלטער סאכארין.

נאך דער רעוויזיע האט זיך די פראנטשקעוויטש ארומגעזעהען, אז ס'איז פערשוואונדען געווארען איהר גאנצער מאיאנטעק פון 2500 זל. דער פאל… צייט איז געלונגען צו ארעסטירען ביידע אפעריסט… וועלכע האבען זיך ארויסגעשטעלט פאר יוזעף פא… ליצקי פון קאליש און סטאניסלאוו וואגנעראוויט… ביידע האבען זיך מודה געווען. ס'געלד האבען … שוין געהאט פערטרונקען, ביידע זענען איינג… זעצט געווארען אין תפיסה.

מחמת אומזיסטען חשד

פרובט ער זיך דריי מאל נעהמען דאס לעבען

(2) מיט עטליכע טעג צוריק האט מען אויף דעם 27-יעהריגען פרידעריק גראבטשינסקי גערווארפען א חשד, אז ער האט ארויסגעגנבעט א זייגערל ביי זיינעם א קאלעגע.

בעת דער אויספארשונג האט פאליציי פעסטגעשטעלט, אז גראבטשינסקי איז גאט-דיי-נשמה-שולדיג און הערייבער האט מען איהם געלאזט געמאך.

גראבטשינסקין האט עס אבער שטארק פערדראסען, וואס מ'איז איהם חושד געווען אין גנבה און ער האט זיך דערמיט אזוי שטארק איבערגענומען, אז ער האט בעשלאסען צו נעהמען זיך דאס לעבען.

איז ער אוועק און קודם כל איינגעהאנדעלט זיך א ספרונזשינע-מעסער אויף צו שטעכען זיך און דערנאך ארויסגעקומען אין שטוב צו זיין שוועסטער, אלגא פעטצאלד, (אויף ווארשאווסקא 26), כדי צו געזעגענען זיך מיט איהר.

דער מעמד זייגער דערביי איז געווען אזא, דאס דער שוואגער זיינער ראבערט פעטצאלד, האט בעקומען דעם איינדרוק, אז ער איז משוגע געווארען.

דער יונגערמאן איז איינגאנצען געווען אויסער זיך און האט ממש געריעדט פון וועג...

ראבערט פעטצאלד האט דאן געוואלט גיין טעלעפאנירען נאך פאגאטאוויע פון דער קראנקען-קאסע, כדי אפצופיהרען איהם קיין קאכאנובקע.

גראבטשינסקי האט אבער דעריוף נישט געווארט און איז דורכ'ן פענסטער פון צווייטען שטאק אראפגעשפרינגען אין הויף.

דערביי האט ער צובראכען 3 ריפען.

דער שוואגער מיט דער שוועסטער האבען איהם א שווער-פערוואונדעטען ארויפגעטראגען אין שטוב.

בעת זיי זענען געווען פערנומען מיט'ן העלפען איהם, האט ער ארויסגעכאפט דעם געקויפטען מעסער, און ארייגעשטאכען זיך צוויי מאל אין די … ברוסט.

דערנאך גלייך איז ער ראפטום אראפגעשפרונגען פון בעט, און א צווייט מאל ארויסגעשפרונגען דורכ'ן פענסטער.

ביים אראפפאלען אויף דער ערד, האט ער מיט דער שווערקייט פון זיין קערפער שיער נישט דערהרגעט די לאקאטארקע פון דעמזעלבען הויף פרוי פריטשעל.

מ'האט צו דעם דריימאליגען זעלבסטמערדער ארויסגערופען פאגאטאוויע וועלכע האט פעסטגעשטעלט, אז חוץ די צוויי מעסער-וואונדען אין דער ברוסט, זענען נאך ביי איהם צובראכען 3 ריפען, דער רעכטער פוס, און דער מוח איז דערשיטערט.

אין א גוסס'ן צושטאנד האט מען איהם אפגעפיהרט אינ'ם ראדאגאשטשער שפיטאל, און ס'איז נישטא קיין שום האפענונג צו דערהאלטען איהם ביים לעבען.

א מארד אויף טארגאווא 67

דער מערדער איז א בעקאנטער מעסער-שטעכער

(2) נעכטען ארום 1 ביינאכט איז דער 28-יאהריגער ארבייטער עדמונד לאנגע (פון ראקיטשיגער 10–12) צוזאמען מיט זיין פרוי, אלמא אוועק מיט א וויזיט צו זיין קאלעגע, ליבדנער, וועלכער וואוינט אויף טארגאווא 67.

אין דעמזעלבען הויף האט ער בעגעגענט זיין קוזין אהרן בריק, וועלכער וואוינט אין דעמזעלבען הויף און איהם אנגעהויבען צוצורעדען ער זאל מיט איהם ארויף צו ליבדנער'ן.

בעת ער האט אזוי געשמועסט מיט אורביכ'ן, איז פון זעלבען הויז ארויס דער 25-יאהר. ארבייטער פון דער פירמע „ווארשאווסקי" (אויף פשענדזשעלניאנא) מיט'ן נאמען וואצלאוו האוקע, וועלכער איז, אגב, אין דער גאנצער געגענד בעקאנט, אלס געפעהרליכער סקאנדאליסט און מעסער-שטעכער.

האוקע'ן, ווי ער האט זיך אויסגעדריקט, איז נישט געפעלען געווארען לאנגערס פנים", און ער האט מיט א געלעכטער אזא שטויס געטון לאנגען אז יענער האט זיך דריי מאל איבערגעקעהרט.

אורביך האט זיך שטארק דערשראקען, און געהאט מורא שטעלען זיך אין שוץ פון זיין קוזין, ווייל ער האט געקענט האוקען אלס א געפעהרליכען מענש.

לאנגע ווידער האט זיך אויפגעהויבען, און א דערצארענטער דערלאנגט האוקען מיט זיין שטעקען איבער'ן קאפ.

דער סקאנדאליסט איז געווארען מלא רציחה, איז אריינגעלאפען אין הויף, אין דעם טאקערייי-ווארשטאט פון א געוויסען הערטער, ארויסגעכאפט פון דארט צוויי מעסערס און זיך געווארפען שטעכען לאנגען.

לכתחילה האט לאנגע מיט זיין שטעקען ארויס געהאקט איין מעסער פון האוקעס האנד...

ער האט זיך אבער גישט בעוויזען צו שיצען פאר דעם צווייטען מעסער, וועלכער האט איהם גערטראפען גלייך אין הארץ אריין, און אוועקגעלייגט איהם א טויטען אויפ'ן ארט.

דער מערדער איז אריינגעלאפען צו … שכנה'טע פון דעמזעלבען הויף, צו דער 27-יעהר… גער מארטא בלומגארט, וועלכע האט פערבאריק… דירט די טיר פון איהר וואוינונג און נישט צוגעלאז… די אנגעלאפענע שכנים, וועלכע האבען איהם גע… וואלט לינטשען...

מיט דער פאליציי האט זי זיך אבער נישט ג… קאנט געבען אנ'עצה און מ'האט האוקען א גע… שמידטען אין קייטען אפגעפיהרט אין ארעסט.

ער וועט געשטעלט ווערען פאר א שטאנד-גע… ריכט.

שרעקליכע רציחה פון א פויער

צובראכט דאס מעסער איז זיין שכנ'ס הארץ

(2) אין וואלד נעבען דעם דארף פאנטנאוו, האט מען געפונען ליגען אין א קאלוזשע בלוט דעם 23-יעהריגען סטעפאן סורמע. דער שווער פערוואונדעטער האט איבערגעגעבען אז איהם איז בעפאלען זיין שכן אנטאן מילהע. וועלכען די פאליציי האט ארעסטירט. מילדע האט זיך מודה געווען, אבער די סיבה פארוואס ער האט סורמען ערמארדעט, וויל ער נישט אנגעבען. די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט א… דער שטאך איז געווען אזא שטארקער, אז דאס מע… סער האט זיך אין סורמעס הארץ צובראכען און דא… העפטעל איז געבליבען אין דעם רוצחס הארץ.

סורמע געפינט זיך אין א האפנונגסלאזען צו… שטאנד.

יודיש טעאַטער אין „פילהאַרמאָניע"

פּאַרבאַנד-טרופּע פון א.א.פּ. אין פּוילען. אנס.: א. בעזמאַן.

היינט און שטענדיג! קומט און הערט! א יום-טוב איבער אלע יום-טובים

פאַר יונג און אלט — פאַר גרויס און קליין — פאַר פרויען און מענער.

דאָס האָט לאָדז נאָך נישט געזעהן!

געזאַנג, געלעכטער, הומאָר, סאַטירע. ביז'ן גרויסן טאָג.

10 פאָרשטעלונגען פאַר איין בילעט 10

היינט, מאָנטאַג, דעם 3-טען אָקט. אסרו-חג ראש-השנה 9 אַזייגער

פּאָזיטיוו די לעצטע געזאַנגס-פאָרשטעלונג. גאַנץ לאָדז קומט זיך געזעגענען מיט די ליבלינגע, גוט-באַקאַנטע אַרטיסטן, די גראַציעזע מלא-חנ'דיגע

דינה האַלפּערן און סעם בראָנעצקי

די אומגעזעצליכע פרוי

פּרעמיערע!

1) ס'ווערט געשפּילט צום ערשטען מאָל אין לאָדז לעבענס-בילד אין 3 אַקטען מיט די נייעסטע לידער, קופּלעטען, דועטען פון שמולעוויטש. 2) קאָנצערט דינה האַלפּערן און סעם בראָנעצקי פאָרען קיין מעקסיקאָ—נייעסטער שלאַגער דועט

3) אַ מאַבּיליזאַציע פון אַלע לאָדזער יודישע אַרטיסטען און אויך געקומענע פון אויסלאַנד ספּעציעל צוליב דעם יום-טוב: שמואל נעגיע, בעזמאַן סאָניע, גאָלדשטיין לאָלאַ, האַלפּערן דינה, האַניגבוים טופּמאַן מרים, צווילינג חנה, ראָזענצווייג רעגינאַ, שמואל וואָלף, אריעל דוד, בוזגאַן חבל, בליאַכער שבתי, באַלבירסקי הערש, ביאַלקאָוויטש ישראל, גוטמאַן קלמן, גאָלדבערג סעם, דראַנאָוו מרדכי, האַמבורגער דוד, האַניגבוים פישל, הערשקאָוויטש שלמה, טופּמאַן יהושע, שערמאַן דוד, צווילינג שעיה. 4) פון 12 ביז 2 ביינאַכט דער גרעסטער קאָנצערט. וואָס לאָדז האָט ווען געזעהן. 5) ס'ווערט גע-זונגען אוירע—אוירע, נאַד וואָלגאַ, חסידים-טאַנץ, אַפּאַשען-טאַנץ, דעקלאַמאַציעס. 6) דאָס גאַנצע לאָדזער כאָר וועט זינגען דעם בעריהמטען ציגיינער-קוואַרטעט מיט די בעסטע כאָריסטען טשיזשיק, ערושעק. 7) נאָר איין עהרען-אויפטריט פון בעריהמטען זינגער דוד זיירערמאַן דורכפאַהרענדיג קיין רומעניען. 8) די נייעסטע טענץ אויסג. פון באַלעטמייסטער ב. לייבאָוויטש. 9) דינה האַלפּערן און סעם בראָנעצקי געזעגענען זיך מיט לאָדז. 10) אַכטונג! דאָס גאַנצע פּובליקום צוזאַמען מיט די אַרטיסטען ווערן פאָטאָגראַפירט דורכ'ן בעוו. פאָטאָגראַפיסט גוטערמאַן. בעזאָרגט אייך בעצייטענס מיט בילעטען, קומט מאַסענווייז, ווייל איינמאָל אין הונדערט יאָהר קענט איהר האָבען די געלעגענהייט צו זיין אויף אַזאַ יום-טוב. מיט'ן אָווענד פיהרט אָן סעם בראָנעצקי. מיט'ן אָרקעסטער ל. זעלמאַן.

אַדמיניסטראַטאָר: ש. הערשקאָוויטש. טעכנישע ליימונג: ר. אריעל. סופלאָר: וו. נייהויז.

צום קאָנצערט פון וויטאַריאַ ווייַנבערג אין „פילהאַרמאָניע"

די לאָדזער מעלאָמאַנען פון געזאַנג גרייטען זיך מקבל פּנים זיין דעם בעריהמטען יודישען באַריטאָן וויטאָריאַ ווייַנבערג, פּרעמיער פון דער אָפּערע „לאַ סקאַלאַ". זיינע לעצטע גאַסטראָלען אין דער מילאַנער אָפּערע „לאַ סקאַלאַ", אויך אין דער אָפּערע אין ארץ-ישראל ווי וויטאָריאַ ווייַנבערג האָט פאַריגעס יאָהר געזונגען האָט ער אַלעמען איבעראַשט מיט זיין זיסער לירישער באַריטאָן-שטימע. ווייַנבערג האָט אָנגעזאַמעלט אין ארץ-ישראל אַ רייכע ענציקלאָפּעדיע פון אָריגינעלע העברעאישע און תימנ'ישע לידער, וואָס אייניגע פון זיי וועט ער פאָרטראָגען אויף זיין קאָנצערט, דינסטאָג, דעם 4-טען אָקטאָבער אין פילהאַרמאָניע.

געזעגענונגס-פאָרשטעלונג אין פילהאַרמאָניע פון דינה האַלפּערן און סעם בראָנעצקי

היינט קומט פאָר אין פילהאַרמאָניע די געזעגענונגס-פאָרשטעלונג פון דינה האַלפּערן און סעם בראָנעצקי. סווערט געגעבען „די אומגעזעצ-ליכע פרוי". צום שלוס אַ גרויסער קאָנצערט מיט געזאַנג, טענץ און דעקלאַמאַציעס.

קאָנצערט פון וואַסאַ פּריהאָדאַ

קומענדיגען דאָנערשטאָג, דעם 6 אָקטאָבער אָווענט טרעט אַרויס דער פענאָמענאַלער פידלער וואַסאַ פּריהאָדאַ, וועלכען מען רופט איהם איצט „פּאַגאַניני רעוויוואָס".

אַ חוץ וואַסאַ פּריהאָדאַ נעמט אויך אַנטייל אין דעם קאָנצערט די בעריהמטע ווינער פידלערין אַלמאַ פּריהאָדאַ.

ביידע קינסטלער האָבען צוגעגרייט פאַר לאָדז אַ הערליך פּראָגראַם, וואָס בעשטעהט פון די בעסטע שאַפונגען פון די וועלט-בעריהמטסטע קאָמפּאָזיטאָרען.

א סכסוך וועגן מוסטערן

פון דעם אינהאָבער פון דער פירמע יאַקוב [...]נדאַ (פאַבריק פון טעקסטיל-אויסאַרבייטונגען, [...]עטרקאָווער 40 האָבען מיר דערהאַלטען פאָל-[...]גנדען בריף:

אין צוזאַמענהאַנג מיט די ידיעות, וואָס [...]נען אָנגעגעבען געוואָרען אין עטליכע לאָדזער [...]יטונגען וועגען מכלומרשטע נאָכאַהמונגען דורך [...]ר ווידזעווער אויסאַרבייטונגען, ערקלער איך [...]לגענדעס:

1909 די קוועסטיאָנירטע דורך דער ווידזעווער [...]אַנופאַקטור טישטיכער-מוסטערן זענען דורך מיר [...]יסגעאַרבייט געוואָרען זייט אַ רייה יאָהרען, אין [...]אָהר 1931 האָט די ווידזעווער מאַנופאַקטור [...]יסגעפאָרטיגט פאַר מיר די זעלבע טישטיכער-[...]וסטערן אין איהר לוין-אַפּראַטור.

ערשט ענדע מערץ 1932 האָט די ווידזע-[...]ער מאַנופאַקטור פאָרגעשטעלט די דאָזיגע מוס-[...]טערן אין פּאַטענטען-אַמט צום בעשטעטיגען און [...]עוואָרענט זענען זיי ערשט געוואָרען פאַר דער [...]ידזעווער מאַנופאַקטור אין אַפּריל 1932 יאָהר.

פאַר נישט בערעכטיגט בעשולדיגען מיך, [...]ז כ'זאָל האָבען נאָכגעמאַכט פרעמדע מוסטערן, [...]רעט איך אַרויס געגען דער „ווידזעווער מאַנו-[...]פאַקטור", אויפ'ן געריכטליכען וועג.

יאַקוב לאָנדאַ.

בייַ גריפּע

בראָנכיט, מאַנדעל - ענטצינדונג, לונגען, שפּיצען-[...]שטער וואַרגט מען דקרפּער, אז מאָגען און דערם תּעריגען [...]רבּ'ן געברויך פון נאַטירליכען ביטער-וואַסער

Franciszka Józefa

[...]ינדליך בעריינגט. צו בעקומען אין אלע אַפּטייקען און [...]קלאַד אַפּטעקשנעס.

געשמוגעלטער ברען-שפּירט פון דייטשלאַנד

אריינגעפאַלען אין די הענד פון דער גרעניץ-וואַך

(2) אין טרוסקאַלאַס, היבטער וויעלון האָט די גרעניץ-וואַך אַרעסטירט גרעניץ - שמוגלערס ביי וועלכע ס'איז געפונען געוואָרען אַ גרויסער טראַנס-פּאָרט געשמוגעלטער ברען-שפּירט פון דייטש-לאַנד. די אַרעסטירטע זענען: נתן סול, זשענדזשיב-סקי, יוזעף מיענסאָווסקי און מאַרטשין טשעלאַק. בעת דער רעוויזיע איז געפונען געוואָרען 200 ליטער שפּירט אין קופּע „בלעכען", — דער גאַנצער טראַנספּאָרט איז קאָנפיסקירט געוואָרען.

חרטה אויף דער ליבע

ברענגט איהם דערצו, אז ער בעגייט א מארד

מיט אַ צייט צוריק האָט דער בעוויבטער 36-יאָהריגער ווילנער אַרבייטער אַנופרי סאַמולע-וויטש (גלובנאַ 38) זיך פאַרליבט אין דער 36-יאָהריגער ווילנער מיידעל אַננאַ לולאַ (שרודמיעס-קאַ 80).

האָט ער אַוועקגעוואָרפען זיין ווייב און היים און צוזאַמען מיט זיין געליבטער זיך אריבער-געצויגען קיין לאָדז.

דאָ האָט זיך אָבער די ליבע שנעל אָפּגע-קיהלט, און סאַמולעוויטש האָט זיך זיך געקליבען צו פאָהרען צוריק קיין ווילנאַ צו זיין ווייב.

אַזוי ווי אָבער די קאָכאַנקע זיינע האָט איהם געסטראַשעט, אַז זי וועט זיך ביטער נוקם זיין אין איהם און זיין ווייב, איז ער זי נאָכטען געפאָלגען אויף דער גלובנאַ גאַס און האָט זי מיט אַ מעסער שטאַרבליך פאַרוואונדעט אין בויך.

סאַמולעוויטש איז אַרעסטירט, און אַננאַ לולאַ גוסס'ט אין שפּיטאָל.

תחל שנה וברכותיה!

דאָס גרעסטע געווינס פון נעכטיגען ציהונגס-טאָג

אויף

№ 149854 .זל 10.000

איז ווידער געפאַלען אין אונזער קאָלעקטור!

ס. יאטקא,

פּיעטריקאָווער 22
פּיעטריקאָווער 66
פּאַביאַניץ, פּל. דאַמבר. 3.

ציהונג פון דער מלוכה-לאָטעריע

5-טע קלאַס — 20-טער טאָג

50,000 zł. Nr. 146733.

20,000 zł. Nr. 34595.

Po 15,000 zł. Nr. 94324 142687.

10,000 zł. Nr. 93850.

Po 5,000 zł. Nr. 109598 123315.

Po 3,000 zł. Nr. 24274 44826 67180.

Po 2,000 zł. Nr. 2672 14883 18742 45701 4592257075 58392 79917 93410 97799 98645 100741 121660 122389 139496 146756 153172 156796.

Po 1,000 zł. Nr. 3769 8200 11043 15858 22926 23616 28684 29264 31974 34942 35080 40193 42387 43584 44174 48166 51444 51848 52369 53175 53311 55123 56672 60998 62856 66084 69042 76855 78961 79685 81063 84578 86291 90608 92226 92477 99328 99869 101564 103712 104620 110200 118203 118353 120968 120973 129855 132246 139995 145554 159328.

Po 250. — złotych:

177 83 95 220 28 56 301 464 519 685 734 889 989 1003 166 92 250 55 321 59 434 65 70 515 604 16 88 8542146 61 87 99 296 364 636 70 91 776 55 91 830 33 900 28 89 3124 293 303 95 449 510 41 67 94 651 776 911 36 75 4006 26 64 139 84 247 68 444 594 677 705 10 24 31 53 95 859 950 5045 46 104 22 87 215 444 75 579 607 9 38 7059 98 99 837 40 68 922 76 87 6005 91 146 71 518 640 74 725 37 59 826 33 87 7049 84 168 26 315 30 84 511 605 15 54 760 76 800 38 959 8050 66 162 207 304 16 42 436 557 927 9044 144 51 261 83 337 74 620 62 735 41 973 10047 238 96 322 431 43 868 90 11041 130 363 70 480 564 68 24 98 722 914 12027 41 143 388 452 558 688 93 707 28 850 56 961 13052 105 13 257 59 561 89 607 86 14240 55 64 314 512 92 605 74 752 914 25 56 15098 200 29 87 97 377 432 45 518 45 50 51 600 68 719 69 49 93 16007 11 60 191 213 400 9 16 81 664 331 99 17253 75 407 501 624 86 731 333 910 15 37 39 18043 106 254 306 90 91 572 730 861 951 85 19146 221 84 397 555 76 696 827 42 97 944 95 20221 70 382 432 33 568 650 96 825 21037 66 124 82 210 45 330 58 90 479 549 666 860 22264 306 480 86 511 52 605 16 814 49 916 76 23026 70 240 359 518 36 65 649 769 808 836 949 24030 78 130 35 81 458 544 92 722 63 896 25201 69 92 372 536 610 85 789 853 93 911 91 26116 77 250 376 447 608 815 88 27038 186 297 323 98 724 57 62 902 85 87 28192 448 625 66 90

97 779 95 861 937 29093 137 72 279 320 478 512 97 636 811 955 30045 113 30 297 348 99 465 518 22 715 91 918 76 92 31021 503 55 610 747 65 808 12 52 919 32123 34 76 206 60 76 324 98 552 80 657 746 90 854 821 50 33150 86 325 47 55 85 713 827 71 84 93 908 57 24088 152 70 230 41 438 45 80 97 673 97 704 851 76 99 904 64 35013 16 137 71 266 317 23 24 60 536 62 92 703 12 14 800 33 36042 48 106 41 91 342 436 54 61 507 13 62 604 60 87 763 868 90 904 17 37126 29 35 45 53 98 266 70 410 17 28 47 72 572 736 39 801 91 983.

38059 124 50 209 334 75 449 740 99 814 39063 103 22 43 61 92 285 358 421 40 67 93 528 84 707 43 48 805 15 99 902 72 40144 212 96 312 13 458 92 515 60 76 621 61 843 54 85 41029 42 59 276 313 42 51 404 584 663 72 706 22 802 67 934 42000 4 287 329 468 518 64 749 99 860 85 88 43241 55 96 520 90 604 23 765 67 879 904 68 44119 221 27 356 464 530 32 41 92 642 48 79 87 728 42 944 45030 94 120 241 322 97 418 95 63 553 62 81 85 93 673 88 99 771 819 46001 92 111 94 215 90 318 432 62 506 620 73 727 47 82 47102 11 35 238 349 405 84 519 48 79 85 625 784 879 518 63 48074 79 84 143 231 63 393 569 78 80 90 609 56 70 88 813 45 61 82 952 53 409002 99 102 202 26 41 77 417 75 514 31 36 676 84 732 849 50061 90 96 114 25 233 60 91 343 47 54 545 642 71 74 709 69 71 904 8 36 82 51206 94 332 509 65 68 73 627 49 778 814 73 95 916 52032 239 58 61 69 484 552 607 724 70 79 812 89 53063 164 231 322 463 518 92 822 43 952 58 81 85 54045 134 58 220 39 336 589 673 738 44 46 71 800 97 912 61 55038 135 94 264 431 609 78 89 700 59 832 56017 101 25 66 277 428 42 513 20 59 79 615 719 819 46 57053 67 115 22 48 221 75 415 83 547 61 683 764 85 92 95 12 45 66 58072 127 68 246 344 511 64 619 721 52 801 954 59052 73 137 67 252 537 672 701 72 813 78 942 82 60223 31 85 414 83 589 698 11 92 845 59 965 61018 69 104 88 251 75 91 304 45 88 95 476 521 53 678 867 956 62006 126 45 92 203 477 760 882 927 63015 20 91 112 20 486 97 98 570 693 703 9 30 68 852 59 64040 78 171 356 401 530 49 71 753 78 808 11 65 65013 30 46 239 67 89 526 44 645 85 710 820 903 35 91 66014 50 59 87 90 185 318 26 496 613 26 89 914 40 67024 59 264 86 466 94 564 623 836 40 68006 36 64 134 66 376 490 535 74 605 887 932 37 69139 47 204 67 407 553 646 920 70 70010 66 99 114 68 324 53 511 21 37 618 756 84 888 912 71182 279 85 391 407 525 64 647 736 989 72057 238 946 73008 88 148 76 205 352 432 82 91 521 32 37 693 80 743 74 844 64 955 56 71 73 74027 155 271 488

537 43 66 665 723 63 839 75059 154 71 292 404 52 531 632 44 57 73 99 715 67 87 802 907 43 73.

76006 86 142 643 51 960 7705 49 67 104 66 298 311 16 87 416 19 54 62 84 506 671 707 20 36 94 816 17 97 963 78018 22 206 82 340 51 59 84 464 87 538 85 656 66 701 891 905 79272 85 377 401 508 22 51 6576 3 78 88 758 855 88 935 80092 130 290 394 422 94 555 94 95 630 739 871 81124 65 84 221 31 91 356 480 599 691 98 766 93 857 82151 304 24 469 517 45 63 661 774 883 85 912 27 89 83001 26 38 212 42 346 73 433 91 698 635 84 97 802 43 66 79 84020 26 27 92 213 368 97 535 746 824 32 89 939 490 96 85006 145 51 61 223 33 315 66 98 462 670 98 744 883 946 60 86031 76 216 379 96 425 517 55 606 92 815 41 89 87122 56 270 89 366 438 93 520 46 57 67 612 68 798 823 66 946 88130 206 82 520 66 666 70 701 826 53 91 953 71 89011 113 14 410 48 537 75 622 83 777 831 84 919 90055 128 50 277 300 557 671 40 50 90 730 868 73 91 993 91001 131 62 728 870 78 88 946 62 92199 219 41 70 321 94 65 412 70 638 47 57 616 61 75 815 57 901 94014 34 57 120 66 218 328 42 61 439 76 80 687 709 27 90 93 832 907 36 73 82 95052 140 98 99 39 47 57 62 83 404 512 64 97 623 90 720 78 89 928 39 99 96093 141 52 78 83 95 261 324 400 516 75 92 676 774 822 903 47 97101 75 335 55 87 91 562 98 610 13 17 764 95 829 948 65 98331 453 521 71 655 71 756 842 83 931 99167 94 250 658 92 706 846 50 906 23 70 100026 54 81 275 316 99 480 95 502 4 75 626 57 776 852 944 46 101097 248 75 345 439 86 502 11 626 822 95 904 38 59 102016 141 273 374 522 58 639 835 70 952 77 103046 121 51 375 445 66 99 589 658 778 841 54 924 65 85 104020 81 133 79 89 273 340 506 602 13 28 40 48 97 837 904 6 72 91 105058 116 247 90 518 44 47 735 91 106083 88 91 106083 86 91 111 49 52 261 346 448 644 45 761 805 7 60 917 107047 55 74 557 71 747 991 108077 122 55 232 37 316 64 449 549 633 36 44 712 63 822 910 40 70 83 109056 133 328 36 415 20 48 555 601 11 781 96 866 922 110048 110 28 36 63 212 367 82 92 99 471 72 91 540 93 677 747 910 42 111077 230 45 46 380 449 559 693 724 26 40 65 95 821 45 112063 116 44 282 379 452 504 825 113025 51 242 45 47 65 313 84 85 89 410 61 515 79 624 51 60 77 862 65 938.

114016 42 67 71 104 57 306 418 89 98 545 63 79 91 893 936 57 77 115040 114 16 40 234 348 469 86 518 91 97 764 807 934 45 116104 15 65 212 27 85 315 54 425 53 531 58 87 622 860 63 962 89 117007 95 135 245 372 427 58 65 81 595 07 18 33 97 679 82 707

92 800 29 998 118023 113 264 491 513 31 76 85 615 50 66 92 739 43 59 84 88 119125 210 17 86 302 401 32 40 53 810 204 81 941 120027 68 110 81 99 290 380 99 410 60 515 93 646 77 85 727 72 77 97 809 11 940 47 121024 138 75 82 200 29 99 301 17 91 455 70 628 725 49 802 27 67 952 91 122034 194 254 368 419 50 98 533 705 64 829 52 77 918 81 123023 89 365 86 481 89 660 718 24 69 809 44 907 22 41 61 124092 157 312 49 86 471 580 97 927 33 37 58 64 125038 98 126 267 337 74 86 419 22 25 41 552 671 807 08 935 126103 10 19 49 52 87 278 375 84 88 452 55 92 509 60 92 679 725 94 873 915 30 127067 268 364 496 654 94 678 782 831 17 90 98 944 128083 184 387 409 508 09 22 51 818 21 920 129031 201 08 50 52 54 330 69 536 69 77 600 47 60 729 40 892 911 130050 56 65 79 127 49 69 210 76 317 51 68 422 505 56 657 75 770 899 967 131008 17 167 202 351 493 510 22 96 655 718 42 807 75 82 976 132184 216 341 448 530 32 619 57 793 861 954 133059 224 311 403 553 621 22 823 952 53 62 78 85 134131 49 213 23 30 358 435 531 51 74 76 77 786 825 62 981 135114 36 48 132 244 413 44 529 42 66 776 93 800 915 136046 67 88 90 131 69 200 11 16 94 817 30 68 552 648 70 710 46 73 95 846 939 58 137059 240 66 78 300 546 609 25 57 719 8 828 958 89 138028 38 89 262 406 03 544 64 654 884 900 89 139018 190 381 552 702 811 945 47 76 140035 110 39 22 388 431 32 41 577 640 42 872 141017 47 142 79 271 327 533 631 66 717 65 850 990 142104 09 323 70 84 448 504 45 633 852 58 982 84 143084 127 51 220 85 357 82 145 814 43 75 86 935 59 71 97 144066 119 62 98 203 51 312 60 88 502 64 603 24 33 43 76 82 85 86 93 741 56 80 823 95 940 81 145196 280 320 45 404 548 760 85 90 809 906 63 146011 23 117 58 353 638 748 52 63 945 57 147029 39 59 180 414 326 84 444 581 823 92 148310 241 80 811 576 98 632 735 64 98 812 22 56 69 149049 112 29 201 31 73 322 409 556 611 814 927.

150025 142 223 367 98 405 607 08 778 911 15 17 151245 301 15 47 65 407 576 649 743 71 824 79 87 930 56 152079 101 13 16 268 377 88 4008 15 25 30 71 582 97 739 84 818 993 153205 362 418 36 92 66 35 79 27 66 807 915 1540070 164 77 82 201 74 368 425 58 60 93 94 656 68 94 718 88 96 8001 58 904 61 155159 290 392 401 530 94 625 728 849 71 964 156007 125 344 414 643 941 157058 132 64 83 260 62 87 89 336 478 651 58 57 728 899 901 26 29 67 158014 30 46 47 310 97 454 77 506 96 700 07 93 826 919 159028 39 50 286 317 545 621 51 69 743 812 68 927.

סעפאראטע ארטאדאקסישע קהלות אין א״י
פאדערט די אגודת ישראל פון דער ענגלישער רעגירונג

ירושלים, 2 (יט״א טעלעגראפיש) דער הויכקאמיסאר האט אויפגענומען א דעלעגאציע פון דער „אגודת ישראל״, וועלכע האט ארויסגערוקט פאלגענדע פאדערונגען:

1) צו דערלויבען דאס בילדען סעפעראטע ארטאדאקסישע קהלות, 2) פערטיילען סערטיפיקאטען פאר ארטאדאקסישע יונגעלייט. 3) בעפרייען שבת און יום-טוב די יודישע בעאמטע, וואס זענען בעשעפטיגט אין דער ארץ-ישראל-אדמיניסטראציע.

דער הויך-קאמיסאר האט דער דעלעגאציע ערקלערט, אז ער האט גרויס אכטונג פאר רעליגיעזע געפיהלען, און ער וועט זיך בעמיהען גינסטיג צו דערלעדיגען די אויסגעזאגטע ווינשען.

קאנפערענץ פון הויך-קאמיסאר מיט בעריל לאקער

ירושלים, 2. (יט״א טעלעגראפיש) דער הויך-קאמיסאר האט אפגעהאלטען א דרינגענדע קאנפערענץ מיט׳ן מיטגליד פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיוו, בעריל לאקער.

די „ראטע פאהנע״ אפגעשטעלט, ארויסגעגאנגען און ווידער אפגעשטעלט

בערלין, 2. (ספ. טעל.) נאך א 3-וואכענדיגען אפשטעלען איז היינט ווידער ערשינען דער צענטראל-ארגאן פון די קאמוניסטען די „ראטע פאהנע״ וועלכע איז אבער ווידער אפגעשטעלט געווארען אויף 2 וואכען.

מאסען-זעלבסטמארד פון מלחמה-וועטעראנען אין אטאווא

אטאווא, 2. (ספ. טעל.) היינט זענען 8 ארבייטסלאזע וועטעראנען פון דער וועלט-מלחמה בעגאנגען א מאסען-זעלבסטמארד ווארפענדיג זיך אין קאנאל, וואס געפינט זיך לע׳ם פארלאמענט.

פאליציי האט זיך געווארפען די ראטעווען, אבער 6 פון זיי זענען דערטרונקען געווארען. 2 איז געלונגען צו ראטעווען.

ראפא״ט פון דער לייטאן-קאמיסיע
וועגען כינא — יאפאן — מאנדזשוריען

גענף, 2. (ספ. טעל.) היינט איז פערעפענטליכט געווארען דער ראפארט פון דער לייטאן-קאמיסיע וועגען מאנדזשוריען.

דער בעריכט ענטהאלט 150 דרוק-זייטען, און רעדט ארום די היסטארישע, פאליטישע און ווירטשאפטליכע סיבות פונ׳ם קאנפליקט און די אופנים ווי אזוי צו ליקווידירען.

ליקווידירט זאל דער קאנפליקט ווערען אויף פאלגענדען אופן:

מ׳מוז דערגרייכען א הסכם צווישען יאפאן און כינא.

מ׳דארף בערוקזיכטיגען די אינטערעסען פון די סאוויעטען.

די ליקווידאציע מוז זיין אין הסכם מיט די פאקטען פון דער פעלקער-ליגע, קעלאג-פאקט, און פון די 9 גרויסע מלוכות.

די אינטערעסען פון יאפאן אין מאנדזשוריען מוזען אנערקענט ווערען.

מ׳דארף פארזעהען די מעטאדען פון ערלעדיגען קיגנסיטיגע סכסוכים.

מאנדזשוריען מוז בעקומען אויטאנאמיע.

מ׳דארף משפיע זיין אויף דער דערנעהנטערונג פון כינא מיט יאפאן אויפ׳ן ווירטשאפטליכען געביט.

דערנאך דארף קומען צו אן ענגער אינטערנאציאנאלער צוזאמענארבייט מכוח דער רעקאנסטרוקציע פון כינא,

דער ראט פון פעלקער-בונד וועט אויפפאדערען כינא און יאפאן צו בעטייליגען זיך אין דער דיסקוסיע וועגען ראפארט.

פוילישער משאות-דאמפער „ניעמען — דערטרונקען געווארע...

ווארשא, 2 (טעלעפאניש) עהרענעכט... אין דערפריה אין אנגעקומען א ידיעה פון שוו... דישען פארט געטעבארג, אז דער גרעסטער פו... לישער משאות-דאמפער „ניעמען״, וועלכער א... געפאהרען פון גדיניע קיין שוועדען מיט א קוילען... לאדונג איז דערטרונקען געווארען.

די קאטאסטראפע איז געשעהן מחמת א צ... זאמענשטויס מיט א פינלענדישער שיף „זאוויהיל״.

די פוילישע מאנשאפט פון דער שיף „ניעמען... אין דער צאהל פון 32 מאן, איז אפגעראטעוו... געווארען דורך דעם שוועדישען דאמפער „קרא... פרינצעסין מארגארעטע״.

שטרייקען אין דייטשלאנד
אין שייכות מיט׳ן פרעז. הינדענבורג דעקרעט וועגען לוין-רעדוקציע

בערלין, 2. (ספ. טעל.) אויף דער ברעמער... ברעמען וייטער אויס שטרייקען אין צוזאמענהא... מיט הינדענבורגס דעקרעט וועגען לוין-רעדוקציע.

די מאטראסען פון די פישער - שיפען זענען... נישט ארויסגעשוואומען אויפ׳ן ים.

אין קיל האבען געווארפען די ארבייט די אר... ביטער פון די גרויסע שטאל-פאבריקען.

ראדיא-פראגראם
מאנטאג, דעם 3 אקטאבער

11,50 מעטעאראלאגישער קאמוניקאט פא... לופטפליה-קאמוניקאציע. 11,58 צייט-סיגנאל. 2.10 טעגליכער פרעסע - איבערזיכט. 1,30 גראמאפא... פליטען. 1,40 מעטעאראלאגישער קאמוניקא... 1,55 קאמוניקאציע-איבערזיכט. 4,00 גראמאפא... פליטען. 4,15 לעקציע אין דער פראנצויזישע... שפראך. 4,30 גראמאפאן-פליטען. 4,40 רעפערא... 5,00 סאליסטען-קאנצערט. 6,00 קאנצערט. ...00 פערשידענעס. 7,20 קאמוניקאט פון דער לאדזע... האנדעלס-קאמער, רעפערטואר פון די טעאטערע... 7,30 פעליעטאן. 7,45 ראדיא - פרעסע. ...00 אפערעטקע „צווא״, ספארט-ידיעות, פרעסע-בעריכ... 10,00 פאסט-קאסטען. 10,15 טאנץ-מוזיק. 0,55 מעטעאראלאגישע און פאליציי-קאמוניקאטען. 1.00 טאנץ-מוזיק.

* * *

אויסלאנד

7,00 פראג — אפערע. 7.25 וויען — טר... פון דער וויענער אפערע. 7,35 מינכען — אפע... רעטקע. 8,00 קאפענהאגען — סימפאנישער קאנ... צערט. 8,00 האנאווער — אפערע. 8,00 לייפצי... סימפאנישער קאנצערט. 9,15 דאווענטרי — באך אווענד.

PRYWATNE POGOTOWIE ŁEKARSKIE
TEL. 12-333 ZIELONA № 6.
Szybka pomoc lekarska.—PRZEWÓZ CHORYCH

אכטונג!
קראוואטען-סוחרים!
אין דער בעוואוסטער פראצ. פון ט. הערשקאוויטש, ווערען אויסגעארבייט בינדעס, שלייפען, מושקעס, ראגאטען, און שערצלעך. איך מאך אייך איבער פון אלטע בינדעס אויף נייע צו זעהר ביליגע פרייזען.
ט. הערשקאוויטש
וואלבארסקא 31
אין הויף לינקע אפיצינע 2-טען שטאק.

די מאדערנסטע און בעסטע
מענער-היטען
אין אלע פארבען
צו קאנקורענץ-פרייזען
בעקומט מען נאר ביי

ציהונג פון דער מלוכה-לאטעריע
5-טע קלאס — 21-טער טאג

10.000- zł. nr. 149845.

Po 3.000 zł. nr. 27478 27864 70514 79319 139745.

Po 2.000 zł. nr. 8670 11332 12301 13199 22274 35467 39355 46407 46480 86824 107069 125168 130525 132183 133051 133115

Po 1.000 zł. nr. 2711 13168 16055 21010 33187 33198 53540 58617 60324 66865 68766 76174 82734 86638 91037 91756 92937 95549 97441 100302 111604 112221 131989 139771 142922 144125 144931 147367 148902

Po 250. zł.:

82 160 72 99 305 7 22 99 579 654 57 821 1026 57 149 67 223 71 403 42 508 30 617 797 900 91 2028 49 68 227 307 411 51 73 596 621 774 906 96 3031 54 85 125 88 658 772 86 95 805 952 4010 156 59 83 272 93 385 427 99 551 96 666 782 823 5018 30 160 220 352 491 528 54 861 79 6022 46 72 73 213 20 51 409 38 65 79 80 587 649 743 77 888 954 83 7011 41 72 88 258 87 334 82 89 97 428 60 598 836 39 42 81 8057 208 303 91 429 63 83 89 553 68 640 776 946 68 9027 136 235 88 304 6 408 502 637 808 924 10095 106 24 204 67 68 327 33 57 413 21 82 90 547 52 75 89 657 712 97 802 35 953 11094 113 43 246 461 70 519 31 640 95 743 79 835 62 92 987 12085 210 34 73 84 366 427 64 79 80 95 630 721 815 13011 43 141 252 63 84 362 66 78 403 549 913 33 14368 76 479 89 682 83 94 97 864 15005 32 33 35 63 87 178 236 305 98 417 606 95 919 94 16084 154 55 429 31 71 552 677 818 20 80 938 17070 123 530 97 675 829 54 18050 65 96 272 79 444 81 550 717 819 990 19037 63 66 111 18 71 337 434 501 10 59 88 966 20064 207 12 442 64 73 533 53 807 605 61 782 94 877 930 91 21009 7 194 97 349 426 59 614 34 85 706 42 807 906 22077 105 448 89 569 665 747 838 45 47 73 23106 509 64 72 779 80 877 907 24149 57 98 260 324 39 742 856 87 939 25008 29 43 92 211 80 321 31 413 42 84 532 35 673 707 877 914 26003 66 77 276 304 412 539 77 95 765 74 27008 53 76 151 316 39 462 622 74 77 80 929 54 89 90 28096 104 7 19 84 346 416 27 587 644 71 73 707 94 70 81 916 29025 107 16 52 376 415 32 61 659 73 75 91 711 19 88 30036 56 133 53 360 74 456 763 78

873 988 31009 40 291 305 581 904 24 55 63 91 32068 174 97 226 90 97 347 88 92 438 526 28 44 618 747 826 34 33125 275 319 62 98 496 529 620 27 45 71 85 94 735 896 34027 32 56 105 12 202 8 334 38 400 13 36 62 526 71 742 901 6 40 35109 76 92 222 24 38 349 65 412 39 602 22 47 80 704 998 36037 95 98 100 69 81 90 248 66 363 400 83 91 603 12 723 46 981 37091 142 91 208 73 431 79 99 680 751 873 909

38007 21 41 244 358 96 474 545 685 705 921 39016 51 171 243 93 349 428 549 87 629 42 760 67 872 40194 266 302 76 98 407 80 91 95 507 25 90 656 963 41173 236 40 328 36 608 97 829 83 98 983 42044 134 83 243 345 65 482 89 617 39 736 43009 87 112 76 94 511 699 725 64 800 61 44009 40 50 144 78 280 312 20 21 69 403 53 533 61 82 653 69 93 705 83 86 829 45023 161 212 31 37 98 305 60 424 543 94 643 718 828 45 908 46071 102 23 227 71 364 98 426 525 49 682 724 47029 51 76 150 216 418 574 75 734 63 48038 49 188 273 405 33 536 629 93 724 816 991 49029 101 4 53 303 15 45 55 453 55 83 681 714 930 50055 140 224 35 88 95 317 454 697 51035 76 171 236 318 521 76 621 38 93 711 851 62 67 93 945 89 52066 118 97 207 12 25 343 79 491 539 753 866 967 53068 153 253 89 309 24 38 76 412 29 500 35 38 80 627 92 825 903 44 46 51 54057 62 111 255 312 63 86 414 95 549 53 60 69 623 877 87 55001 3 49 63 127 49 344 432 506 16 93 624 82 767 862 67 77 946 56029 76 108 10 96 97 231 447 72 514 610 11 31 40 91 714 58 59 74 75 853 547 57062 144 62 204 61 64 84 265 73 453 98 537 44 609 29 40 64 709 824 98 708 68 88 58012 32 116 32 79 86 212 21 313 27 83 409 55 534 77 629 701 821 94 917 26 73 59008 51 151 214 98 387 88 98 526 745 96 844 60051 138 365 96 558 747 828 89 61030 51 90 133 57 382 487 501 17 649 765 845 62993 221 81 83 425 79 504 91 623 96 810 24 63036 50 63 324 410 66 78 523 75 81 610 45 65 723 39 903 64084 92 112 42 61 276 405 55 91 93 547 610 34 797 835 964 65022 65 80 456 61 610 735 806 55 909 34 84 66010 53 278 547 601 34 83 709 829 90 915 67122 23 40 240 46 323 57 63 69 405 19 59 96 635 46 777 805 902 24 55 68001 382 434 41 42 56 75 510 607 645 767 812 56 62 984 69005 24 160 291 95 337 79 403 6 8 502 35 632 35 936 53 66 70087 94 206 56 87 334 444 49 61 63 73 518 89 763 41 875 93 981 70953 69 105 29 53 275 334 88 437 590 820 52 95 902 33 94 72137 48 71 75 221 51 325 38 94 515 26 639 79 764 800 3 914 73010 59 155 304 27 90 404 24 27 72 647 770 80 802 12 27 74093 125 51 393 461 679 745 67 924 89 75007 142 46 68 370 411 520 98 608 79 806 17

76009 64 89 433 98 581 671 807 778 847 933 77083 162 94 209 87 343 49 51 401 52 63 538 677 82 711 859 997 78016 62 84 208 41 74 92 345 88 475 83 503 34 738 82 87 894 79028 62 82 99 318 406 558 602 729 56 929 80004 76 183 96 205 72 93 317 38 560 637 760 965 81031 143 304 38 50 88 426 30 43 49 931 70 649 719 34 93 832 969 82047 52 118 34 207 47 58 220 28 455 566 691 752 92 801 40 83044 101 77 97 245 48 67 75 645 741 821 77 999 84 224 450 504 8 19 620 745 84 99 930 46 85106 9 8242 94 316 524 50 60 96 649 67 75 911 74 84 95 86008 67 152 77 218 328 38 483 524 40 618 81 880 87046 68 69 79 179 203 15 63 329 561 64 635 702 10 81 876 79 909 12 14 97 88004 154 252 87 320 29 61 64 705 28 56 77 98 807 56 906 41 98 89055 80 92 201 14 15 74 540 67 606 35 745 861 976 85 905 30 72 98 167 74 572 648 702 27 856 59 98 986 91007 11 65 155 67 223 88 303 467 74 542 49 62 627 60 711 64 990 92137 98 383 606 742 63 924 49 84 93037 94 253 60 72 82 415 51 68 503 16 34 92 622 52 85 827 64 973 98 94017 172 205 9 43 52 60 63 427 40 251 83 97 695 736 92 825 26 48 908 95066 127 80 279 85 352 61 82 469 97 220 33 57 607 21 34 513 67 862 96048 50 79 128 42 317 55 415 53 511 18 24 629 40 65 88 715 852 922 97161 65 76 216 333 445 68 758 880 938 80 98030 83 269 307 40 90 531 37 700 37 961 95 99061 105 36 91 200 27 35 71 330 37 63 405 655 891 100023 112 396 493 561 620 77 721 61 844 65 935 101094 168 220 24 35 96 302 36 81 441 44 82 855 961 102041 171 73 81 212 350 417 36 643 776 80 81 812 33945 88 103025 84 104 218 66 302 462 71 83 87 520 33 638 67 739 828 55 104049 64 516 23 29 65 674 82 701 32 829 75 998 105020 28 184 91 219 339 51 63 469 96 702 9 822 43 73 923 106126 78 313 33 403 68 519 668 93 726 921 76 107040 205 49 360 76 430 32 50 510 76 637 66 735 887 954 89 108034 102 93 222 57 361 401 6 20 553 64 617 97 725 71 813 963 109029 37 188 91 263 407 58 91 522 32 50 708 15 31 813 52 53 988 11004 5260 87 417 629 53 703 4 52 77 883 111028 54 220 29 35 52 311 26 69 416 552 838 78 112068 73 134 246 427 42 73 512 94 673 734 42 887 974 113055 67 147 204 7 67 529 88 698 767 815 98 940

114048 74 137 96 285 90 665 733 34 919 47 88 115002 149 223 317 49 410 34 50 68 76 579 646 82 791823 933 60 66 94 116008 250 375 450 578 610 86 704 90 895 117072 112 318 431 47 565 604 08 31 45 757 897962 90 95 118052 71 81 101 41 246 322 403 72 56 577 636 701 41 859 65 959 119079 355 429 592 639 722 800 09 73 921 26

120040 120 21 26 211 20 28 59 41 25 589 625 76 87 718 806 12 71 98 937 121028 83 265 86 314 97 412 26 540 28 43 676 938 44 86 122003 118 279 237 480 530 74 685 795 822 42 952 123013 74 297 322 443 57 69 532 78 88 751 841 6 981 93 124058 162 88 208 88 431 558 87 604 733 94 817 58 992 125028 140 63 230 315 402 610 14 35 707 802 05 21 36 914 126032 50 76 93 124 41 58 224 69 336 458 614 703 07 70 89 90 812 29 932 98 127094 123 227 33 321 26 45 70 482 529 79 655 94 853 64 986 128059 101 59 98 226 65 322 26 28 68 434 38 503 639 826 27 57 87 94 129005 60 313 19 27 63 408 31 51 654 76 770 72 927 42 130008 72 156 255 311 32 73 472 549 82 90 620 52 64 763 853 998 131010 26 28 44 108 260 338 573 605 38 40 707 41 75 876 962 85 132003 20 29 87 104 94 263 83 385 97 418 511 54 613 710 16 38 49 839 907 72 313012 82 83 137 55 74 262 77 402 25 86 99 512 16 778 86 990 134041 72 88 171344 74 415 16 22 67 93 562 805 935 135226 36 57 85 339 64 67 99 570 614 25 765 802 37 928 30 136062 115 34 62 358 70 405 574 69 738 801 98 963 81 137060 72 82 181 82 412 658 774 869 920 138017 22 126 220 63 75 82 392 471 72 519 603 98 701 813 914 29 46 48 87 139059 65 158 224 328 416 39 55 606 60 78 87 866 75 90 140013 49 50 79 126 235 79 511 14 47 682 907 09 35 42 141069 79 134 59 69 261 997 311 75 519 704 40 42 93 867 930 142008 12 63 95 198 320 35 430 47 523 24 28 738 66 67 904 92 143040 56 222 26 50 74 415 575 82 642 56 91 96 716 83 863 78 972 144104 235 53 448 65 87 550 60 653 83 758 71 79 829 37 51 71 99 145018 142 49 236 408 29 610 53 730 44 45 60 873 146033 37 50 306 435 58 61 88 563 646 71 85 769 891 964 147102 79 92 204 23 67 375 92 425 83 525 84 757 812 953 148001 193 207 37 380 057 644 48 770 83 88 926 149160 72 242 544 89 665 790 857 88

150189 230 69 382 434 543 93 604 62 65 91 707 34 151027 42 88 105 23 58 80 203 33 54 561 657 967 72 152092 181 238 349 59 461 80 504 49 965 153073 139 61 69 369 400 46 538 751 852 74 154269 391 403 36 62 520 36 58 97 854 86 155025 64 216 84 307 36 40 60 514 603 13 44 716 963 03 156200 330 404 87 514 37 612 91 836 70 86 986 157125 79 263 66 379 419 59 62 69 516 62 606 31 34 76 94 95 802 06 19 46 93 79 158119 92 269 95 336 67 440 501 19 52 72 601 12 77 723 97 803 53 27 55 159015 17 31 511 27 635 750 850 62 923 52 76

מיט'ן היינטיגען טאג, דעם 3 אקטאבער ווערט די
אויטאבוס=סטאציע
לאגעווניצקא — 49 —
איבערגעטראגן!
— אויף —
לוטאמירסקא 13

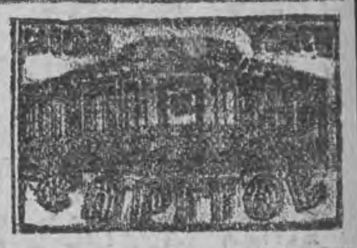

היינט פרעמיערע!
דער מייסטערס רייצענדער עקראן-שטערן
LILJAN HARVEY
נידער מיט דער ליבע
— אין —
ארציפילם
אין די איבריגע הויפטראָלן
Andre Roane
Armand Bernard

אויסערן פראָגראַם: פאַראַמאַונט-קלאַנג-צוגאַבע און לאַנד-אַקטואַליטעטן. אנה. 4.30 נמ. שבת, זונטאַג 1 בייטאָג. פּאָפּולערע פרייזען פון די פלעצער. הנחה-בילעטן גילטיג

SALON DAMSKI
p.f. „ELON"
Wólczańska 61,
front, II p.
ONDULUJE i STRZYŻE
PO CENACH BARDZO NISKICH,
bo w prywatnym mieszkaniu.
Uwaga: Wyuczam **tanio ondulację** nowoczesnym sposobem.
Manicur 60 gr.

קונסט-פאָטאָגראַפישער אַנשטאַלט
אויפנאַהמעס צו מאַטריקולען און פעסער
נור 1 זל. 6 שטיק
רעטושירט, ברוינע פאַרב, ווי אויך פאָסט-קאַרטען-אויפנאַהמען צו ביליגע פרייזען. איך נעהם אָן צו קאָפּירען פון אַמאַטאָרען.
L. LAKS מיט צכטונג
זשעראָמסקיעגא 84.
צופאַהר מיט טראַמוואַיען 8, 5, 6, 16 און 9.

השבת אבדה.
גייענדיג פון שענקעוויטש דורך וווסקאַדניא אויף דער בזשעזשינער גאַס האָב איך פערלוירען 120 זל. וועלכע מיין בעל-הבית האָט מיר געגעבען אויף צו בעצאָהלען די אַרבייטער. דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען רחמנות צו האָבען אויף מיר און מיין פאַמיליע און מיך ראַטעווען און מיר אָפּגעבען דאָס געלד. איך בין בעדראָהט צו פערלירען די אַרבייט, אויב איך וועל נישט האָבען דאָס געלד. יעקב דוד יאַקובאָוויטש, קעלמאַ 21

עלעקטרישע מאָטאָרען
גינסטיגע געלעגענהייטליך צו פערקויפען פון 1 ביז 100 פערד-קראַפט
Przedsięb. Inż. Elektro-Mechaniczne
MAURYCY RAK
Zawadzka 12 Telefon 214-11

Akuszerka-Masażystka
EILENBERGOWA-CZASOWSZCZYK
Przejazd 84
Wykonuje zastrzyki i inne zabiegi po cenie b. przystępnej.

Dr. med. H. LUBICZ
ספעצ. פאַר הויט, וועגערישע און געשלעכטס-קראַנקה.
צעגעלניאַנאַ 7, טעל. 32-141
צוריקגעקעהרט.
נעמט אָן פון 8—10 פריה, פון 12—2 נאָכמ. און פון 5—8 אָוועגד. זונטאַג פון 9—11 בייטאַג.

קליינע אַנאָנסען
1 זלאָטי
פאַר אַ אַנאָנס ביז 15 ווערטער

צו פערקויפען אַ שטריק-מאַשינדעל 8-30 מיט 2 פאָדים-פיהרערס אויף ראָנדער צו הענטשקעס אויף וויל איך קויפען אַ 13-מאַשינדעל מיט אַ אַפּאַראַט אויף ראָנדער צו שקאַרפעטען, לאַנדסמאַן, יאַקובאַ 7.
6058

גאַנץ לאָדז וויסט שוין אַז דורך די ביוראָ „לאָקום" פּיעטריקאָווער 79 פראַנט צווייטער שטאָק ווערט געדונגען און פערדונגען אַלע אַרט וואוינונגען, געוועלבער, פאַבריקס און האַנדעלס-לאָקאַלען. ס'ווערט אויך געקויפט און פערקויפט הייזער, ווילען, גרונדשטיקען, בויפּלעצער א. אַ. וו. צו זעהר גינסטיגע בעדינגונגען. געדענקט אַלוֹאָ געגוי די אַדרעס „לאָקום" פּיעטריקאָווער 79 פראַנט צווייטער שטאָק. די ביוראָ איז טעטיג פון 9 פריה ביז 8 אָוועגד סאָלידע בעהאַנדלונג געזיכערט.

וואוינונגען, לאָקאַלען עמפּפעהלט און אַנמעלדונגען נעהמט אָן די ביוראָ „Es - Em" גדאַנסקאַ 28.
5932

שול-ביכער, ספרים, טלית'ים,
שרייב-מאַטעריאַל, מחזורים, סליחות
25 פראָצ. ביליגער!
וווסקאַדניאַ 34 (פראָנט-געשעפט)
הוי, אויך אריינגאַנג דורכ'ן טויער.

צו בעקומען אַלע אַרט ספרים און לעהר-ביכער, ספּעציעלער אויסוואַהל פון מחזורים, אויך די וועלט-בעריהמטע הייל נער רב פנינים מחזורים, אויך מיט פוילישע איבערזעצונג ש"ס, חומשים, משניות, מדרשים, סדורים, טלתים, גאַרטלעך, קאַפּלען, ציצית, מזוזות, שעהנע תפילין. צום נייעם שול-סעזאָן ספּעציעל פון אַלערליי שול-ביכער אויך שרייב-מאַטעריאַל אַזוי ווי דאָס שול-יונגעל קאָן זיך אַלעס איינקויפען אויף איין אָרט און צו רעעלע פרייזען. פאַר שול-קינדער — גרויסע הנחות
געדענקט דעם אַדרעס:
וווסקאַדניאַ 34 פראָנט-געשעפט אָדער דורכן טויער

ביליגער ווי איבעראַל

אויפ'ן ווינטער-סעזאָן פעלד-בעטלעך פון אייגענער אויספאַרטיגונג, ניקעל-בעטען, פאַטענט-מאַטראַצען, קאָזעטקעס און טאַפּטשאַנעס, קינדער-בענקלעך, אייזערנע צוזאַמענלייג-בעטלעך, מאַטראַצען, ספּאָרט-וועגעלעך צו פאַבריקס-פרייזען אין אַ גרויסען אויסוואַהל עמפּפעהלט
KRAJOWA CENTRALA ŁÓŻEK
66 Piotrkowska 66
פאָדערט איבעראַל די בעוואוסטע פעלד-בעטען מיט דער פירמע „CENTRA"

יעדער איינציגער
האָט זיך איבערצייגט, אַז פאַר
מעבעל
דיוואַנעס, פעלצען, נייה-מאַשינען, גאַרדעראָבען או"וו צאָהלט די העכסטע פרייזען
א. ווילטשמאַן שענקעוויטש 23
טעלעפאָן 00-191.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידען געניצטע מעבעל אין גוטען צושטאַנד צו פערקויפען.

Dr. med REICHER
פּאָלודניאָווע 28, טעל. 20193
ספעציאַל-אַרצט פאַר מאַנער-שוואַכע-בעהאַנדלונג קינדערלאָזיגקייט און סעקסועלע בעראַטונגען
צוריקגעקעהרט.
נעהמט אָן פון 5 — 8 אָוענד.
זונטאַג און יום-טובים פון 9 — 1 בייטאָג.

דר. מעד. בערמאַן
צעגעלניאַנאַ 15, טעל. 07-149.
ספעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און געשלעכטס-קראַנקה.
מענער-שוואַכע בעהאַנדלונג א. סעקסועלע בעראַטונג,
נעהמט אָן פון 8—11 פריה און פון 4—8 אָוועגד
זונטאַג פון 9—1 בייטאַג.
פאַר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פרייזען

Dr. med. G. Gersztajn
ספּעציאַל-אַרצט פאַר אויגען-קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט
TRAUGUTTA 12, tel. 175-10
נעמט אָן פון 11—1 און פון 7—8 אָוועגד.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 40-159
נעמט אָן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו.
זונטאַג און יום-טוב פון 9—1 פאַרמ.
בעזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

KONSUM
PRZY „WIDZEWSKIEJ MANUFAKTURZE" S.A.
ROKICIŃSKA 54. Dojazd tramwajami 10 i 16

עמפּפעהלט:
דאַמען-וועש
העררען-וועש
קינדער-וועש
בעט-איבערציג

אויסשליסליכער פערקויף פון
ווידזעווער סחורות
בראַק, סעקונדא
און רעשטלעך

מיר עמפּפעהלען סחורות מאַרקע
OK
פון דער ביז איצט נישט בעסאַנער העכסטער קוואַליטעט

6067

ווערקשטעט
פון
שירמס

און שפּאַציר-
שטעקענס
ס. פייגענבוים,
לאָדז, נאַרוטאָוויטשאַ 19
עמפּפעהלט אין אַ רייכען אויסוואַהל פון קאָלירטע דאַמען- און מענער-שירמס און שטעקענס צו קאָנקורענץ-פרייזען.
נעמט אָן אַלערליי רעפּעראַטורן פון שירמס און שטעקנס

צאָהן-ערצטע
J. Byteński i R. Byteńska
11-טען ליסטאָפּאַד 5 (קאָנסטאַנטינער)
צוריקגעקעהרט.
נעהמען אָן אַלע טאָג פון 9 פריה ביז 8 אָוענד.
פּלאָמבירען און מאַכען ציינער.

צאָהן-אַרצט
St. Gelberg
זאַוואַדזקאַ 14, טעל. 33-108
צוריקגעקעהרט
נעמט אָן פון 10—1 מיטאָג און פון 4—7 אָוועגד

Dr. M. LERNER
choroby dzieci
POWRÓCIŁ
Zachodnia 64, telefon 113-09
Przyjmuje od 3-5 pp. 6699

Dr. HELLER
ספּעציאַליסט פאַר הויט, וועגערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
טראַוגוטאַ 8, טעל. 89-179
נעמט אָן ביז 10 פריה און פון 4—8 אָוועגד, פאַר פרויען פון 4—5 נאָכמ. אין אַ ספּעציעלען וואַרטע-זאַל.

Dr. J. HERSZFINKIEL
זשעלאַזנאַ 8a
טעל. 87-111
צוריקגעקעהרט.
6069

לעטשניצע
פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען
17 זגיערזשער 17,
טעלעפאָן 33-116
ס'נעהמען אָן דאָקטוירים פון אַלע ספּעציאַליטעטען.
ד"ר גאָלדשטיין-פּאָלאַק, ד"ר יוסטמאַן. ד"ר מ. קאַנטאָר, ד"ר ציגעל, ד"ר ראַקאָווסקי, ד"ר ראָזענצווייג, ד"ר רוזשאַנער, ד"ר ווייגבערג, ד"ר סטופּעל. צאָהן-אַרצט גראַדזיענטשיק-קאַראַשיאָווא ווי אויך וויזיטען איז שטאָט.
רענטגען-בעשטראַלונגען, קוואַרץ, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, און ערצטליכע אַנאַליזען.

Dr. med.
W. Eychner
אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען
וואוינט איצט 4 צעגעלניאַנאַ 4
(נעבען קינאַ „טשאַרי") טעל. 72-134
נעהמט אָן פון $2_1/^2$ — 4 און פון 7 — 8 אָוועגד

Dr. med. Haltrecht
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און געשלעכטס-קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 10, טעל. 21-245
נעמט אָן פון 8 ביז 11 פריה, פון 1 ביז 2 מיטאָג און פון 5—9 אָוועגד. זונטאַג פון 10—1 בייטאַג.
פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע - פרייזען.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.
נאָר פאַר וועגערישע הויט-קראַנקה, און מענער-שוועכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער. קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערווען-קראַנקהייטען.
קוואַרץ-לאַמפּ. עלעקטרישער הייל-קאַבינעט ראַסמעטיק.
—טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוועגד.—
פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ.
נעמט-אָן אַ פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען,
זונטאַג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאַג.
—בעזונדער וואַרטע-צימער פאַר פרויען
וויזיט 3 זל.

אַבאָנאַמענטס-פרייז:
אין לאָדז — 4 זלאָטעס אַ חודש מיט אָפּטראָגען אַ היים. אויף דער פּראָווינץ — 5 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד 7 זל. אַמעריקאַ—1 דאָל.

עהלערן, וועלכע ענדערן נישט פּרינציפּיעל דעם אינהאַלט פון דער אַנאָנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרוקען די אַנאָנס אָדער צוריקצוצאָהלען פאַר דעם אַנאָנס

פאַר'ן אינהאַלט און טעקסט פון די אַנאָנסען איז די רעדאַקציע נישט פעראַנטוואָרטליך. די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בייטאָג און ביינאַכט.

אַנאָנסען-פּרייז פאַר אַ מילימעטער-שורה
פאַר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב-יו"ט-24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען
אין טעקסט—40 " " " " —60 " " 4
נאָכ'ן טעקסט—12 " " " " —18 " " 8
נעקראָלאָגען—20 גר. אַ מ/מ (אין דער זייט 8 שפּאַלטען) קליינע אַנאָנסען ביז 15 ווערטער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע וואָרט — 10 גר.
אויסער דער שטאָט 50 פּראָצ. טייערער, אויסלאַנד 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. אַ וואָרט

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat". Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman